2025

MAS VUOSIKERTOMUS 2025

Suomen meriarkeologisen seuran vuosikertomus vuodelta 2025

Versio 1.1 / Hallitus 11. 3. 2026 / Vuosikokous 31. 3. 2026

2021 2030 United Nations Decade of Ocean Science for Sustainable Development

Tieteellisten seurain valtuuskunta

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Under the patronage of The Protection of the Underwater Cultural Heritage

SISÄLTÖ

VUOSIKERTOMUS ... 2
PALKINNOT ... 3
MERIARKEOLOGINEN INSTITUUTTI ... 3
KANSAINVÄLINEN MERIARKEOLOGIAN ”FIELD SCHOOL” PORKKALASSA ... 4
NÄYTTELY SUOMENLINNASSA ... 5
TOIMINNAN KUVAUS ... 6
TIETEEN PÄIVÄT ... 6
KANSAINVÄLINEN TOIMINTA ... 6
Kansainvälinen tutkimusyhteistyö ... 6
UNESCO ... 8
Euroopan Unioni, Komissio ja Europa Nostra ... 8
IKUWA8 ... 9
Juhlaseminaari ... 9
YLIOPISTOYHTEISTYÖ SUOMESSA ... 9
Tutkimusyhteistyö Suomessa ... 9
ITÄMEREN HYLKYJEN 3D-ONTOLOGIA ... 10
MAS johtaa meriarkeologisen tutkimuksen murrosta ... 10
UNESCO tukee ontologiatutkimusta ... 11
Ontologiatutkimus tukee muinaisjäännösrekisterin ylläpitoa ... 11
KOULUTUS ... 12
PORKKALAN HYLKYPUISTO ... 12
SAARISTOMEREN HYLKYPUISTO ... 13
SEURAN KENTTÄTUTKIMUKSET ... 13
Itäisen Suomenlahden tutkimusmatka ... 13
Jussarön kenttyöltäeiri ... 16
Saaristomeren tutkimusmatka ... 19
Vapaaehtoisten omat tutkimusretket ... 21
ITÄMERIPÄIVÄ ... 22
SEURAN 30-VUOTISJUHLA SUOMENLINNASSA ... 22
HYLKYJEN MALLINNUSPALVELU ... 24
AVOIN TIEDE, TIETO JA JULKISET TIETOVARASTOT ... 24
JULKAISUTOIMINTA ... 25
YHTEISTYÖ MUSEOVIRASTON KANSSA ... 26
KLUBI-ILLAT JA MUU SOSIAALINEN TOIMINTA ... 26
YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN ... 26
LAUSUNNOT ... 27
SIDOSRYHMIEMME KEHITYSHANKKEET ... 27
DISSEMINAATIO JA EDUSTUS- & TIEDOTUSTOIMINTA ... 28
HALLITUS JA SEURAN KOKOUKSET ... 29
MUU TOIMINTA ... 29
KALUSTO ... 30
HYLKYAKVAARIO ... 30
PALKITSEMISET ... 30
KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOTEUTUMINEN ... 31
TOIMINNAN TUKEMINEN JA TUKIJAT ... 32

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

VUOSIKERTOMUS

Vuosi 2025 oli Suomen meriarkeologisen seuran (MAS) 30. toimintavuosi. Sääntöjensä mukaisesti seuran tarkoituksena on edistää meriarkeologista tutkimus-, koulutus- ja harrastustoimintaa. Seuran toiminta perustuu laajaan jäsenistöön ja vapaaehtoistyöhön. Vuoden aikana seuran jäsenet osallistuivat tutkimus-, koulutus- ja tiedotustoimintaan yhteensä yli 1000 henkilötyöpäivän verran. Seura piti myös yhteyksiä eri sidosryhmiinsä osallistumalla alan kotimaisten sekä kansainvälisten järjestöjen ja tiedeyhteisöjen toimintaan. Vedenalaisen kulttuuriperinnön ja meriarkeologian tuntemusta edistääkseen seura järjesti yli 12 000 vierasta vetänyttä näyttelyä Suomenlinnassa ja harjoitti julkaisu- sekä tiedotustoimintaa. Seura vastaanotti TSV:n Tiedepalkinnon ja Europa Nostra palkintojen lisäksi myös EU:n kansalaistiedepalkinnon kunniamaininnan.

MAS on toistaiseksi ainoa UNESCO:n akreditoima suomalainen tieteellinen seura. Lisäksi seuramme on Tieteellisten Seurojen Valtuuskunnan (TSV) jäsen ja Sukeltajaliitto ry:n (SL) yhteisöjäsen. Seura on yleishyödyllinen yhdistys ja sillä on poliisin keräyslupa sekä verottajan ennakkopäätös yhteisöverovapaista lahjoituksista. Seurassa oli tänä vuonna 212 (+5%) henkilöjäsentä ja seitsemän yhteisöjäsentä. Vuonna 2025 seura sai toimintaansa tukea **Lloyd's Register, Alfred Kordelin** ja **Weisell** -säätiöiltä.

Seuran toiminnan painopiste oli viimevuosien tapaan kenttätyöleirin ja tutkimusmatkojen toteuttamisessa, sekä aktiivisen koulutus- ja seminaariohjelman järjestämisessä. Myös Meriarkeologisen Instituutin toiminta käynnistyi kolmen viikon kansainvälisen "field schoolin" järjestämisen myötä. Hallituksen toimintakauden alussa vahvistettiin strategia (kuva 1.) ja hallituksen työjärjestys. Edellisten hallitusten aloittamat hankkeet Porkkalan ja Saaristomeren Hylkypuistojen sekä Itämeren hylkyjen 3D-ontologian suhteen vahvistettiin toiminnan tavoitteiksi hallituksen järjestäytymiskokouksessa 19.1.2025.

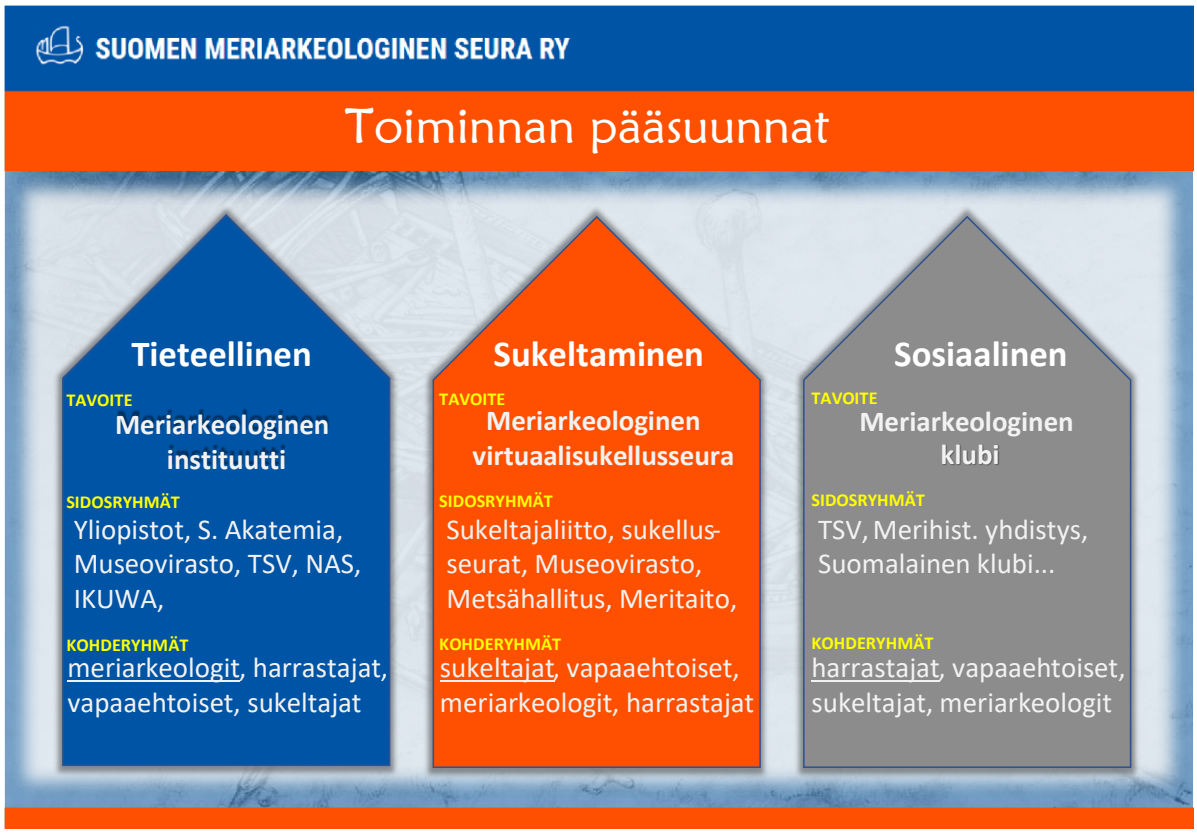

Kuva 1. Meriarkeologisen seuran 2019 määritellyt toiminnan pääsuunnat ja strategiset tavoitteet

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

PALKINNOT

Kuva 2. Seuran ja ”Itämeren hylkyjen 3D-ontologia” -tutkimushankkeen vuonna 2025 saavuttamia palkintoja

Toimintamme 30. juhlavuosi näkyi ja kuului ympäri maailman – ei ehkä niinkään seuran pitkän historian vaan toimintamme tulosten takia. Maaliskuussa vastaanotimme Alfred Kordelinin säätiön rahoittaman Tieteellisten seurain valtuuskunnan Tiedepalkinnon, josta kiitokset paitsi tuomaristolle, niin myös seuraamme ehdottaneille tahoille. Kesäkuussa saimme samalla viikolla kuulla meille myönnetyistä EU:n kansalaistiedejärjestön kunniamaininnasta ja Euroopan Kulttuuriperintö eli Europa Nostra palkinnoista. Jälkimmäisen juhlallisista luovutus- ja kiinnitystilaisuuksista lisää toimintakertomuksessa.

Kansainväliset palkinnot selvästi nostivat seuramme toiminnan ja sen tulokset maailman tiedeyhteisön tietoisuuteen. Europa Nostra -palkinto noteerattiin myös alan ulkopuolella, koska se oli ensimmäinen laatuaan vedenalaisen kulttuuriperinnön tutkimukselle ja toisaalta hankkeelle, jonka tulokset ovat vain digitaalisia ja joka on toteutettu vain vapaaehtoisvoimin. Toki määrällä (yli 200) eli maailman suurimmalla hylkyjen ”digitaalisten kaksosten” kokoelmalla on oma itseisarvonsa, koska se mahdollistaa lukemattomia kysymyksenasetteluja tutkijoille. Siksi myös Europa Nostra gaalan isäntä, EU komissaari **Glenn Micallef** nosti puheenvuorossaan esiin seuramme saavutukset.

MERIARKEOLOGINEN INSTITUUTTI

Seuramme rekisteröi ”Meriarkeologisen Instituutin” aputoiminimekseen harrastustoiminnan tason ylittävää tieteellistä toimintaa varten jo vuosikymmenen alussa. Seuran ontologiahanke on viime vuosina käytännössä korvannut viranomaisten aiemmin suorittamat hylkykohdetarkastukset. Vielä kun syyskuussa järjestimme yhteistyössä East Carolinan ja Helsingin yliopistojen kanssa kansainvälisen meriarkeologian ”field schoolin” Porkkalassa, niin voitaneen todeta tavanomaisen harrastustoiminnan tason ylittyneen eli Meriarkeologisen Instituutin toiminnan varsinaisesti käynnistyneen.

Instituutilla on käynnissä jo useita kansainvälisiä tutkimusyhteistyöhankkeita kuten esimerkiksi ”Battle Broken Naval Guns” **James Fowlerin** kanssa, ”Coffee Wrecks” **Eero Saarisen** kanssa ja ”Falken” hylyn tutkimukset **Niklas Erikssonin** ja **Minna Koivikon** kanssa.

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

Instituutin seuraavana tavoitteena on löytää riittävästi rahoitusta toiminnanjohtajan ja projektikohtaisten meriarkeologien sekä korkeakouluharjoittelijoiden palkkaamiseen. Tätä varten seuramme aloitti apurahahakemustehtailun loppuvuodesta 2025, mutta tuloksia nähdään vasta keväällä 2026.

KANSAINVÄLINEN MERIARKEOLOGIAN "FIELD SCHOOL" PORKKALASSA

Kuten edellä jo mainittiin, Meriarkeologinen Instituutti, jonka MAS:n hallituksen nimeämänä toiminnanjohtajana **Vesa Saarinen** toimii, järjesti syyskuussa kolmiviikkoisen kansainvälisen meriarkeologian koulutus- ja tutkimusleirin Porkkalassa. Leiri järjestettiin yhteistyössä East Carolina Universityn (ECU) ja Helsingin Yliopiston (HY) kanssa. Leirille osallistui 15 meriarkeologian pääaineopiskelijaa, pääosin USA:sta. Opetuksesta vastasivat ECU:n professorit (**Lynn Harris, David Stewart ja Eric Oakley**) sekä MAS:n vapaaehtoiset. Sukellusturvallisuudesta vastasi ECU:n **Mark Keusenkothen**.

Vastuukysymysten takia Instituutin rooli oli fasilitoiva, toisin sanoen vaikka suunnittelimme, varasimme ja toteutimme lähes kaiken niin, että ECU:lle jäi lähinnä maksajan rooli, vastuut hankinnoista, palveluista ja toiminnasta jäivät amerikkalaisten harteille. Laskutuksen loppuselvittelyt Pohjois-Carolinan osavaltionkonttorin sekä liittovaltion verottajan kanssa veivät kuukausia ja vaativat satoja sähköposteja, mutta kaikki asiat saatiin selvitettyä ja laskut maksettua vuoden loppuun mennessä.

Instituutilla on kolmivuotinen aiesopimus ECU:n kanssa eli Field School järjestetään samankaltaisella konseptilla vielä ainakin 2026 ja 2027. Leirin tuloksista ja tunnelmista löytyy oma artikkelinsa verkkosivujemme uutisarkistosta.

Field Schoolimme onnistuminen (saimme erinomaista palautetta sekä professoreilta että opiskelijoilta) saavutti kansainvälistä huomiota siinä määrin, että niin Europa Nostra -seminaarissa kuin IKUWA8-konferenssissa useimmat yhteydenotot koskivat Field Schoolia eivätkä ontologiatutkimusta tai vapaaehtoistoimintaamme, jota olimme siellä varsinaisesti esittelemässä.

Kuva 3. ECU:n ja HY:n opiskelijoita tutkimusalus Stellan kannella. Amerikkalaiset sukelsivat märkäpuvuissa!

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

NÄYTTELY SUOMENLINNASSA

Nötössä 2024 aloitettu seuran oma näyttelytoiminta nostettiin uudelle tasolle kesällä 2025, kun pidimme kuuden viikon ajan näyttelyä Suomenlinnan vanhan lentokonetehtaan levyhallissa. Näyttelyyn tutustui yli 12 000 kävijää ja se sai paljon positiivista palautetta vierailijoilta ympäri maailman. Vierailijoiden piirtämiä purjeita julkaisemme verkkosivuillamme, jonka uutisarkistosta löytyy lisää näyttelyuutisia.

Näyttely perustui pitkälle jo Nötöseen tehtyihin näyttelytauluihin ja uutta materiaalia tuotettiin lähinnä erilaisten videoiden muodossa, joita näyttelyssä oli esillä neljällä eri näytöllä. Näytellyn auki pitäminen oli meille suuri ponnistus, johon osallistui monia seuralaisia – useat monena päivänä – mutta ei kukaan niin monena kuin **Kati Laasonen**, joka taisi viettää puolet kesälomastaan näyttelyssä. Jatkossa näyttelyiden avoinna pitämiseen tarvitaan lisää resursseja tai ne on toteutettava tiloissa, joiden avoinnapito ei ole vain seuran vastuulla.

Näyttely toimi myös erinomaisina puitteina niin Europa Nostra -palkinnon myöntämisen juhlistamiselle kuin elokuussa pidetylle sidosryhmäpäivälle, joka keräsi paikalle tarkeitä kontakteja myös kulttuuriperintöalan ulkopuolelta ja poiki juttuja niin Tieteessä Tapahtuu kuin Yliopisto -lehtiinkin. Monet museoalan ammattilaiset ihmettelivät vapaaehtoisvoimin toteutetun näyttelyn laatua ja monipuolisuutta, josta **Mikael Ahlavuo** oli pitkälle vastuussa.

Kuvat 4-7. Eri puolilta maailmaa tulleita vierailijoita Suomenlinnan näyttelyssä

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

TOIMINNAN KUVAUS

Toiminnan kuvauksessa käydään vuoden 2025 toimintaa läpi vain pintapuolisesti, jotta vuosikertomuksen sivumäärä pysyisi kohtuullisena. Lähes kaikesta toiminnastamme löytyy lisätietoja kotisivujemme uutisarkistosta tai kuluneen vuoden toimintakalenterista, jotka on arkistoitu toimintasivullemme.

TIETEEN PÄIVÄT

Vuosi käynnistyi tuttuun tapaan Tieteen Päivillä, jossa seuramme isännöi Helsingin yliopiston päärakennuksen pienessä juhlasalissa pidettyä miniseminaaria otsikolla ”Meri yhteiskuntien kansainvälisten suhteiden arkistona”. **Markku Luodon** toimiessa puheenjohtajana seminaarissa esiintyivät **Yann Irissou, Mikko Huhtamies** ja **Riikka Alvik**. Seminaari oli tuttuun tapaan taas yksi eniten yleisöä tieteen päiville houkutelleista tapahtumista. Seminaarin tallenne löytyy YouTubesta täältä.

Kuva 8. Yann ja Markku Tieteen Päivillä

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Kansainvälisyys leimasi vuoden 2025 toimintaamme laajasti. Edellä kerrotun Field Schoolin järjestelyt alkoivat jo tammikuussa ja jatkuivat koko vuoden. EU:n kansalaistiede- eli IMPETUS-organisaation ja Europa Nostra -verkoston yhteydenotot ja haastattelut alkoivat maaliskuussa ja huipentuivat vasta lokakuussa Brysselissä. UNESCO:n vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun konventio kokoontui Pariisissa kesäkuussa. Varsin kansainväliseksi kasvanut juhlaseminaarimme pidettiin syyskuussa. IKUWA8 pidettiin tällä kertaa Belgian Oostendessa lokakuussa eli kansainvälistä toimintaa oli lähes vuoden ympäri.

Kansainvälinen tutkimusyhteistyö

Battle Broken Naval Guns -tutkimus James Fowlerin (USA) kanssa lähti liikkeelle, kun hän etsi taistelussa haljenneita tai katkenneita laivatykkejä ympäri maailman. Ei vienyt viittä minuuttia kauempaa, kun muutama sellainen löytyi virtuaalisukelluksella seuramme sivuilta löytyvän Kronprins Gustav Adolfin hylyn 3D-malliin. Tykkien alustavista 3D-malleista innostuneena James lensi Suomeen toukokuussa professorinsa Eric Oakleyn kanssa. Instituuttimme järjesti Minna Koivikon kanssa tutkimusmatkan ”GA:n” hylylle tutkimusalus Stellalla. Museoviraston myöntämän tutkimusluvan turvin James paljasti erään haljenneen tykin akselista tyylitellyn B-kirjaimen ja selvittää parhaillaan tykin ja sen tehneen valimon sekä tykin valmistusmateriaalin alkuperää. Tuloksia on luvassa keväällä 2026 ilmestyvässä tieteellisessä artikkelissa, joka tulee myös kotisivuillemme.

Kuva 9. Markku ja James turvapysähdyksessä

Falken-hylyn eli ”Vasalaivan pikkusiskon” tutkimukset Niklas Erikssonin ja Minna Koivikon kanssa osana ”Lost Fleet – Veteen Vajonneet” -tutkimushanketta lienee eniten julkisuutta saanut vedenalaiseen kulttuuriperintöön liittyvä asia vuonna 2025. Falkenin hylyn tunnistamiseen liittyvän tapahtumaketjun

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

alku muistuttaa Jamesin vastaavaa eli Niklas virtuaalisukelteli seuramme keräämässä hylkyjen ”digitaalisten kaksosten” kokoelmassa ja huomasi sieltä ns. Uunihylkynä tunnetun kohteen Porkkalassa, josta hän pyysi lisätietoja. Suomen Merimuseon **Timo Kuntun** avulla keräsimme muutamassa päivässä kaiken saatavilla olevan tiedon hylyn aiemmista tutkimuksista sekä kuvat hylystä nostetuista artefakteista. Täydensimme niillä **Katariina Keräsen** pari vuotta sitten opinnäytetyönään aloittamaa ”Uunihylyn” tutkimuskotisivua niin, että se lienee tällä hetkellä ”täydellisin” raportti seuramme tutkimasta hylystä. Tutkimuskotisivu käännettiin myös englanniksi ja Niklas täydensi sitä omalla artikkelillaan, joka löytyy molemmilta sivuilta. Kesäkuussa Niklas lensi Suomeen ja sukelsi Minnan sekä **Sami Brischyn** kanssa hylylle. Sukellustapahtuma sai paljon julkisuutta, kun Vesa toi Stellalla median edustajat paikalle, **Kalle Virtasen** selittäessä toimintaa lehdistölle. Hylyllä järjestettäneen kaivaukset lähivuosina ja siksi Museovirasto on hakenut hylylle suoja-aluetta.

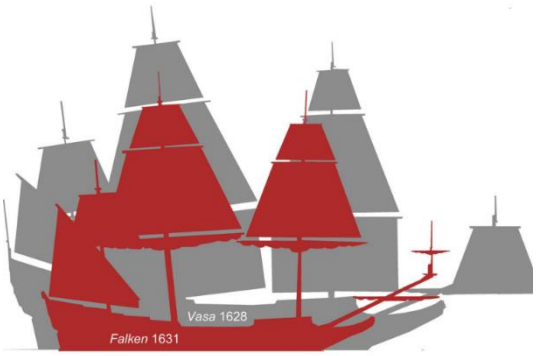

Kuva 10. Vasa ja Falken kokovertailu

Coffee Wrecks -tutkimushanke Eero Saarisen kanssa laajentui nopeasti kansainväliseksi sen globaalin kysymyksenasettelun ansiosta. Tutkimus liittyy vastikään selvitettyyn kahvin genomiin, jossa **Jarkko Salojärven** (HY) tutkimusryhmä on ollut keskeisessä roolissa. Tarkoituksena on etsiä hylyistä vanhoja kahvinpapuja ja selvittää niiden perimän kautta paitsi kahvin sukuhaarojen historiaa, niin myös mahdollisia menetettyjä taudinkestävyyttä parantavia geenejä. Eero esitteli tutkimustaan posterilla IKUWA8:ssa ja sai ohjausryhmäänsä kansainvälisiä asiantuntijoita. Kahvinpapujen etsiminen oli kesän 2025 kenttätyöleirin toinen päätehtävä, mutta valitettavasti Jussarö2-hylyn aiemmat tutkimukset lienevät jo imuroineet kaikki pavut, koska yhtään ei löytynyt. Papujen etsintä on kuitenkin tästä lähtien osana kaikkea seuran ja Instituutin inventointi- tai kaivaustoimintaa.

Kuva 11. Eero avaa kahvin genomia sukeltajille

Field School -tutkimukset ovat kaikki luonnollisesti kansainvälisiä tutkimushankkeita, koska niitä johtavat ECU:n professorit. Luvassa on useampia opinnäytetöitä (master’s thesis) sekä tieteellisiä julkaisuja niin pinnan päällisistä kuin vedenalaisistakin tutkimuskohteista. Kuivalla maalla tehtiin tarkkuusinventointia, jonka alustavat tulokset saattavat viitata mm. ensimmäiseen Itämereltä paikannettuun laivojen pohjan kaavintapaikkaan Pampskatanilla. Vedenalainen toiminta keskittyi uuden venelöydön sekä parin aiemmin tunnetun hylyn 3D-mallintamiseen. Lisäksi valmisteltiin ns. Pampskatanin hylyn koekaivauksia sen sikokölin ja mastonkenkien paljastamiseksi. Varsinaiset kaivaukset päästäneen aloittamaan vasta 2026.

Kuva 12. amerikkalaiset sukelsivat märkäpuvuissa

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

UNESCO

Yhdistyneiden Kansakuntien eli YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO:n vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun konventio ja sen NGO jäsenet kokoontuivat kesäkuussa Pariisissa, UNESCO:n päämajassa. Puheenjohtajamme Markku Luoto edusti seuraa ja maatamme kokouksen ainoana suomalaisena. Hän pääsi myös pitämään yleiskokoukselle lyhyen esityksen seuramme toiminnasta ja saavutuksista. Markun huomio konvention toiminnasta oli, että kaikki vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun substanssiin liittyvät aloitteet olivat NGO:den tekemiä ja valtioiden diplomaattiset tai poliittiset edustajat keskittyivät vain muotoseikkoihin. Siitä huolimatta Markku pitää UNESCO-yhteistyötä tärkeänä, koska se on alan ainoa kansainvälinen toimija, jonka alla esimerkiksi alueellista yhteistyötä eri valtioiden välillä voidaan koordinoida. Tieteellisten seurain valtuuskunta myönsi kokoukseen osallistumiselle matkustustukea.

Kuva 13. Markku esiintyy UNESCO:n päämajassa

Euroopan Unioni, Komissio ja Europa Nostra

Seuramme on EU:n Horizon ohjelmaan rekisteröity tutkimuslaitos. Valitettavasti tutkimushankkeet, joissa olemme olleet mukana, eivät toistaiseksi ole saaneet EU-rahoitusta. Horizon-viestinnän seuraaminen on kuitenkin tärkeää, koska sitä kautta saimme tiedon niin Europa Nostra kuin EU:n kansalaistiedepalkinnoistakin. Jälkimmäinen oli kertaluontoinen kilpailu, jossa saimme kunniamaininnan ja meistä tehtiin uutisia sekä lähes tunnin haastattelu. Europa Nostra eli Euroopan Komission myöntämä kulttuuriperintöpalkinto sen sijaan on pitkään jatkunut vuotuinen perinne, jota kulttuuriperintöalalla arvostetaan korkealle. Palkinnon myötä pääsimme esiintymään Euroopan kulttuuriperinnön huippukokouksessa ja käymään mielenkiintoisia keskusteluja Tanskan suurlähetystön isännöimässä pohjoismaisen kulttuuriperinnön päivässä. Kenties saamme seuraavaksi kutsun Grönlantiin käynnistämään paikallista ontologiahanketta.

Kuva 16. Europa Nostra palkinto

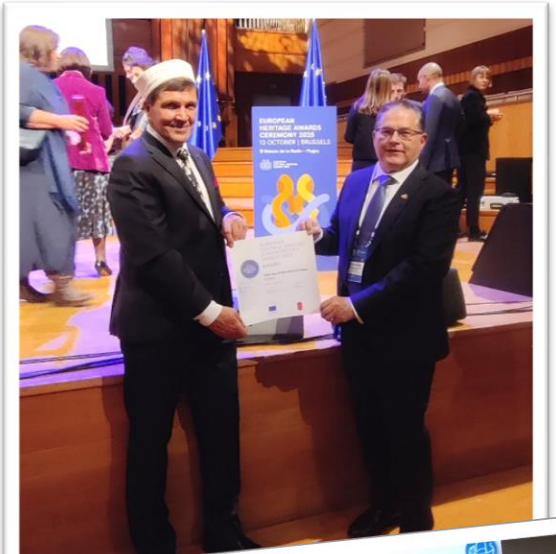

Kuvat 14 ja 15. Europa Nostra palkintogaala ja seminaari

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

IKUWA8

Alan suurin kansainvälinen konferenssi IKUWA, jonka järjestelyistä seuramme vastasi 2022, pidettiin vuonna 2025 Belgian Oostendessa. Seuramme osallistui konferenssin tieteelliseen ohjelmaan aktiivisesti. Puolen tusinaa jäsentämme piti konferenssiesitelmän. Lisäksi pidettiin kolmea posteria ja isännöitiin useampia sessioita. Konferenssin yhteydessä kokoontunut IKUWA-konferenssien järjestämisestä ja julkaisuista vastaava IKUWA Steering Committee valitsi seuramme kunniajäsenen Kalle Virtasen komitean Vice Chairiksi eli varapuheenjohtajaksi.

Kuva 17. Eero Saarinen esiintyy IKUWA8:ssa

Juhlaseminaari

Seuran 30-vuotisjuhlien yhteydessä pidetty juhlaseminaari kansainvälistyi puolivahingossa, kun se sattui päällekkäin Field Schoolin kanssa ja saimme ECU:n professorit mukaan esiintymään. Lynn Harrisin, David Stewartin ja Eric Oakleyn lisäksi esityksen pitivät Niklas Ericsson Tukholman yliopistosta, **Emmy Kauppinen** ja **Susana Vallejos** Ruotsin meriarkeologisesta seurasta, **Kristin Ilves** Helsingin yliopistolta, Minna Koivikko Museovirastosta ja Markku Luoto omasta seurastamme.

Kuva 18. Juhlaseminaari Paarlastihuoneella

YLIOPISTOYHTEISTYÖ SUOMESSA

Kuten edellä jo tuli esille, yliopistoyhteistyö on laajentunut kansainväliseksi. Suomessa Helsingin yliopiston meriarkeologian opintokokonaisuudessa on edelleen puheenjohtajamme etäluento kansalaistieteestä, mutta vaikuttavin yhteistyö niin Helsingin kuin Turunkin yliopistojen kanssa tulee opiskelijoiden osallistumisesta NAS-kursseillemme, joista he saavat opintosuoritteita.

Itäisen Suomenlahden ja Saaristomeren tutkimusmatkoille sekä kenttätyöleirille osallistui niin ikään HY:n ja UTU:n arkeologian perustutkinto-opiskelijoita, jotka saivat kokemusta varsin monipuolisista tehtävistä leirien aikana. Tavoitteena on entisestään lisätä yhteistyötä myös opiskelijoiden kanssa.

Tutkimusyhteistyö Suomessa

Omaan horisontaaliseen tutkimusstrategiaansa liittyvän tutkimustoiminnan lisäksi MAS ja sen vapaaehtoiset sukeltajat tukivat myös muita akateemisia tutkimushankkeita Suomessa:

Minna Koivikon ”Veteen Vajonneet” on kuusi vuotinen post-doc tutkimushanke Ruotsin laivaston hylyistä Suomessa. Seuran jäsenet ovat olleet Minnan kaivauksilla ja kenttätyöleireillä vapaaehtoisina sukeltajina jo useana kesänä. DSV Stella on myös ollut tukialuksena.

Yann Irissoun Rautakautiset rantautumispaikat -väitöskirjatutkimus myöhäisrautakautisista rantautumispaikoista Kemiönsaaren saaristossa. MAS:n 2024 kenttätyöleiristä noin puolet käytettiin Yannin tutkimuskohteiden inventointiin ja anomalioiden tarkastamiseen sekä ajoitusnäytteiden ottamiseen. Kyrksundetissa tehtiin myös pienimuotoinen koekaivaus. Seuran yhteistyö Yannin kanssa jatkuu aktiivisena.

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

Sami Brchiskyn Riilahden taistelun liikkeet on pro gradu opinnäytetyö kuuluisan Riilahden taistelun laivasto-osastojen liikkeistä. Seuran vapaaehtoiset ovat auttaneet Samia tutkimuksissa paitsi sukeltaen, niin myös venekalustolla ja ontologiatutkimusten kohdistamisella alueelle.

Riikka Alvik on saanut väitöskirjatutkimukseensa 1700-luvun kauppa-alusten lasteista MAS:n vapaaehtoisten apua mm. Borstön ja Vrouw Marian hylyillä. Varsinkin Borstöstä on useana vuonna nostettu esineistöä Riikan tutkittavaksi.

Riikka Tevali on hyödyntänyt MAS:n ontologiaprojektin radiohiiliajoituksia tieteellisissä artikkeleissaan sekä keskiaikaisen merenkulun jäänteitä tutkivassa väitöskirjassaan.

ITÄMEREN HYLKYJEN 3D-ONTOLOGIA

Meriarkeologinen seura on valinnut Itämeren hylkyjen 3D-ontologian muodostamisen seuran omaksi tutkimusstrategiaksi. Ontologialla tarkoitetaan tässä yhteydessä sen informaatiotieteellistä semanttista merkitystä meriarkeologeille, joille se mahdollistaa valistuneen tutkimuskohteiden määrittelyn, havaintojen luokittelun ja parhaimmillaan niiden taustalla olevien yleisten periaatteiden tunnistamisen. Hylkyjen 3D-ontologialla tarkoitetaan vedenalaisten kulttuuriperintökohteiden fotogrammetrista kuvantamista ja sen pohjalta virtuaalisen 3D-mallin muodostamista kohteesta sekä alustavan, luonnontieteellisen ajoitusnäytteen ottamista. Tutkimustoimintaamme voi siten hyvällä syyllä kutsua alan varsinaiseksi perustutkimukseksi, joka hylyistä muodostettujen niin sanottujen digitaalisten kaksosten avulla vastaa kysymyksiin ***mitä, missä ja milloin***.

Kuva 19. Ontologiatutkimuksen posteri @IKUWA8

MAS johtaa meriarkeologisen tutkimuksen murrosta

Vaikka ontologiatutkimus on primääristi horisontaalista, se on dramaattisesti muuttanut myös perinteistä kohdetutkimusta. Vain muutama vuosi sitten meriarkeologien keskuudessa vallitsi käsitys, ettei hylkyjen 3D-malleja voisi hyödyntää tieteellisessä kohdetutkimuksessa. Falkenin hylyn identifiointi ja Gustav Adolfin katkenneiden tykkien tunnistaminen muuttivat tätä käsitystä perinpohjaisesti. Niklas Eriksson myönsi juhlaseminaarissamme itsekin suhtautuneensa kriittisesti 3D-malleissa sukeltamiseen, kunnes tutustui ontologiaamme ja huomasi tunnistavansa hylkyjen rakenteita ja rakenneosia. Myös Markku Luoto, ontologiatutkimuksemme vetäjä, myönsi aliarvioineensa Sketchfabissä julkaistujen matalaresoluutioisten 3D-mallien hyödyllisyyden. Hän uskoi eri rakenneosien typologisen tunnistamisen vaativan alkuperäisten, jopa sata kertaa tarkempien korkearesoluutiomallien tarkastelua.

IKUWA8:n ja Euroopan kulttuuriperintöhuippukokouksen esitysten jälkeen hylkyontologiasivuillamme ja Sketchfabin 3D-malleissa on vierailtu ympäri maailmaa päivittäin. Olemme joutuneet opastamaan ulkomaalaisia professoreita ja tutkijoita MAS-portaalin käytössä kielimuurin takia. Monissa maissa on niin ikään herätty käynnistämään samankaltaista hanketta – viimeksi Australiassa, josta voi kehittyä mielenkiintoista yhteistyötä avoimen 3D-esityskerroksen rakentamisessa.

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

UNESCO tukee ontologiatutkimusta

Luonnollisesti olemme lähteneet liikkeelle Suomenlahden ja Saaristomeren kohteista, jotka sijaitsevat alueve-sillämme. Avoimen tieteen periaatteiden mukaisesti jaamme työmme tuloksia kansainvälisesti ja yritämme innostaa sisarseuroja ja tutkimuslaitoksia mukaan ontologiatutkimukseen UNESCO:n NGO-komitean tuella. Englanninkieliset tutkimusraporttimme ja vuosikertomuksemme löytyväkin helpoiten UNESCO:n sivuilta.

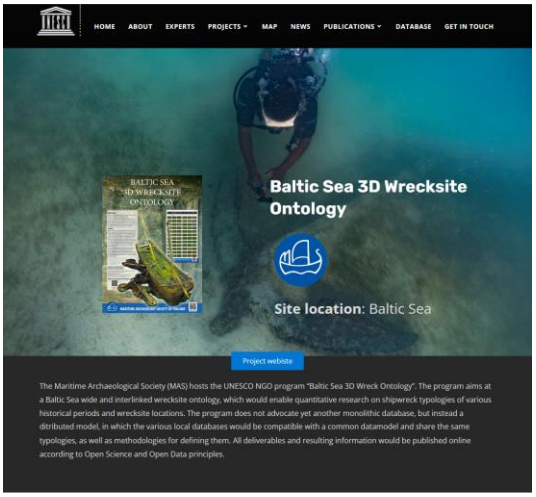

Kuva 20. MAS:n julkaisut UNESCO:n sivuilla

Tutkimustulosten saavutettavuuden takia olemme aloittaneet omien tutkimuskotisivujen perustamisen kaikille tutkimillemme hylkykohteille. Sivuille kerätään kaikkien kohteeseen liittyvien havaintojen ja tietolajien pohjalta tehty yhteenveto hylkykohteen tutkimuksen tämänhetkisestä tilanteesta, aiemmasta tutkimushistoriasta sekä linkit tieteellisiin lähdemateriaaleihin MAS-portaalissa ja Muinaisjäännösrekisterissä. Tutkimuskotisivu on PDF:ksi tulostettuna myös ko. hylkykohteen tutkimusraportti Museovirastolle.

Vuoden 2025 aikana seuramme vapaaehtoiset keräsivät hylkyjen 3D-ontologiaa täydentävää materiaalia 38:sta eri hylkykohteesta. Kaikista niistä saatiin onnistunut AMS-radiohiiliajoitus. Kahdeksan kohteen 3D-mallinnus on tätä kirjoitettaessa vielä kesken. Seuramme on historiansa aikana mallintanut jo yli 220 hylkykohdetta.

Ontologiatutkimus tukee muinaisjäännösrekisterin ylläpitoa

Museoviraston Muinaisjäännösrekisterissä on tätä kirjoitettaessa 2554 vedenalaista kulttuuriperintökohdetta, joista 1906 on alusten hylkyjä (vrt. 2467 ja 1847 vuonna 2024). Tämä tarkoittaa siis 87 uutta vedenalais- ja 59 uutta hylkykohdetta vuodessa. Vuosi 2025 oli ontologiatutkimuksemme kannalta poikkeuksellisen tuottoisa 38 uudella hylyn digitaalisella kaksosella ja yli tusinalla olemattoman ”hylkyhuhun” tarkastuksella. Silti emme pysy edes muinaisjäännösrekisterin vuotuisen kasvun mukana!

Vuonna 2015 Museovirastossa toteutettujen laajojen irtisanomisten ja sopeutusten jälkeen myös hallinnollinen hylkytutkimus eli kohteiden tarkastaminen ja määrittäminen alle tai yli 100 vuotta sitten uponneiksi on jäänyt pääosin vapaaehtoisten seuralaistemme vastuulle. Valtaosaa muinaisjäännösrekisterin vedenalaiskohteista ei ole koskaan tarkastettu meriarkeologin toimesta, saati ajoitettu luotettavasti. Näin ollen voidaan todeta, että vapaaehtoisten tekemä ontologiatutkimus korvaa merkittävässä määrin viranomaistyötä, mutta ei silti riitä, koska uusia kohteita ilmoitetaan nopeampaa kuin ehditään tarkastamaan.

Kuva 21. Ontologiatutkimuksen hylkykohteet kartalla

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

KOULUTUS

Kansainvälisen Nautical Achaeology Societyn (NAS) peruskursseja järjestettiin vakiintuneen tavan mukaan keväällä ja syksyllä 2025. Näillä NAS Intro-kursseilla oli yhteensä lähes kolmekymmentä osallistujaa.

Monen vuoden tauon jälkeen järjestimme myös jatkokurssin eli NAS Part-1 kurssin huhtikuussa Lohjan Meriturvassa. Kurssille mahtui noin tusina oppilasta. Lisäksi NAS Part II&III vaatimusten mukaisia kenttätyöosuuksia kirjattiin tutkimusmatkojen ja kenttätyöleirin aikana David Cleasbyn johdolla.

Kuva 22. NAS Part-I kurssilla harjoiteltiin hylkyalueen dokumentointia niin perinteisin menetelmin kuin fotogrammetriankin avulla.

NAS-Intro-kurssin sisältöön on vakiintunut Museoviraston edustajan pitämä kahden tunnin koulutus vedenalaista kulttuuriperintöä koskevan lainsäädännön merkityksestä sukeltajille ja alan tutkimukselle sekä lupaviranomaisen roolista sen valvonnassa. Kurssin suorittaminen on minimivaatimus seuran kajoavaan kenttätyötoimintaan osallistumiselle.

Seuran hallitus perusti keväällä 2025 koulutuksen uudistamista varten työryhmän Kalle Virtasen johdolla. Tavoitteena on lokalisoida NAS-koulutusta suomalaisin esimerkein ja MAS:n kenttätyöolosuhteisiin paremmin tutustuttavaksi. Myös eri kenttätyömenetelmien kouluttamisen priorisointia tarkastellaan tämän päivän teknologisesta näkökulmasta. Uudistettuja koulutuksia päästäneen aloittamaan vasta 2027, koska koulutusmateriaalien tuottaminen vie aikansa.

PORKKALAN HYLKYPUISTO

Porkkalan Hylkypuiston tilanne on kestämätön. Keväällä jouduimme taas rakentamaan Träskönlahden puiston lähes kokonaan uudestaan ilmeisesti kalastajien ankkuroinnin takia. Kesän aikana joku ankkuroi kiinteiksi muinaisjäänteiksi luokiteltuihin hylkyihin niin, että pohjaan jäänyt ankkuri tuhosi ainakin kahta eri hylkyä.

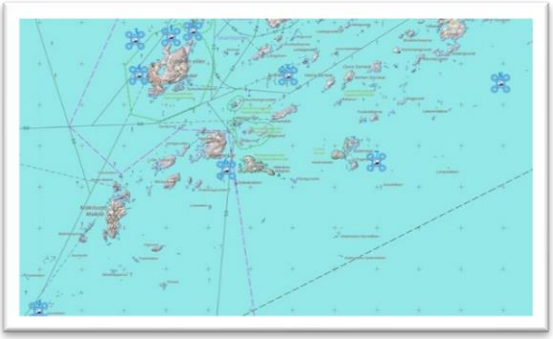

Kuva 23. Porkkalan Hylkypuiston kohteet kartalla

Vaikka paikka on nykyisin merkitty sähköisiin merikarttoihin hylkypuistona, se ei näytä asiaa auttavan. Seuramme on tullut siihen tulokseen, että hylkypuistot tarvitsevat suojakseen ankkurointikiellon, joka on mahdollisuuksien mukaan merkitty myös maastoon. Seura on käynyt asiasta keskusteluja viranomaisten kanssa ja pyrkii edistämään hylkypuistojen suojelun kehittämistä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Porkkalan hylkypuiston kehittäminen on jäissä, kunnes viranomaiset ryhtyvät vaadittaviin toimenpiteisiin vedenalaisen kulttuuriperinnön ja puistorakenteiden suojelemiseksi, koska on turhauttavaa tehdä samaa ylimääräistä työtä joka vuosi. Kiinnitys- ja merkkipoijut toki uusitaan mahdollisuuksien mukaan.

Museovirasto on hakenut hylkypuistossa sijaitsevalle ”Uunihylylle” sukelluskiellon sisältävää suojelua Falkenin mahdollisia kaivauksia varten. Tästä tiedotetaan, kun suojelu astuu voimaan.

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

SAARISTOMEREN HYLKYPUISTO

Kesällä 2024 perustetun Saaristomeren Hylkypuiston kehittäminen eteni verkkaisesti. Uusia kohteita ei poijutettu, mutta Nordstjärnanista saatiin tehtyä melko kattava 3D-malli, kuten muutamasta muustakin uudesta kohteesta. Saaristomeren hylkypuistossa on osin samoja ongelmia kuin Porkkalassa eli sen kohteet pitäisi saada paitsi kartoille, niin myös merkitä maastoon. Lisäksi tarvittaisiin paikallisyhteisön tukea hylkypuiston vuotuisissa ylläpitotehtävissä.

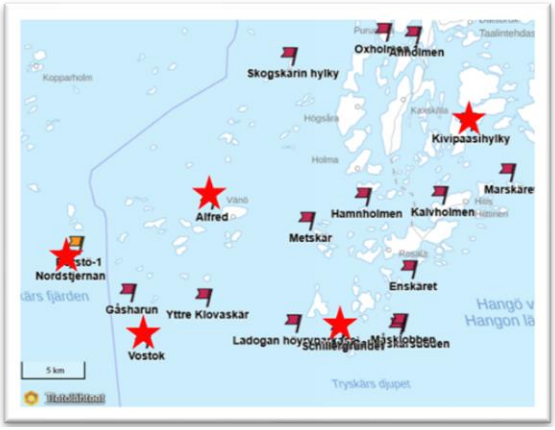

Kuva 24. Saaristomeren Hylkypuiston kohteet

Molempien hylkypuistojen virtualisoinnin kehittäminen on noin vuoden myöhässä johtuen TSV:n verkkojulkaisualustan, Drupalin merkittävästä päivityksestä 7. versiosta 11. versioon. Näin monen version harppaus tarkoittaa lähes varmasti olemassa olevan sisällön yhteensopivuusongelmia, joten rajallisista resursseistamme johtuen, päätimme julkaista hylkypuistojen verkkosivut vasta päivityksen jälkeen vuoden 2026 jälkipuoliskolla.

SEURAN KENTTÄTUTKIMUKSET

Meriarkeologisen seuran vuotuiset kenttätutkimukset ovat vakiintuneet kahteen laajempaan tutkimusmatkaan ja kenttätyöleiriin sekä seuran jäsenien omatoimisiin tutkimusretkiin. Toukokuun tutkimusmatka suuntautuu yleensä itäiselle Suomenlahdelle, koska siellä on huomattavasti vähemmän luonnonsuojelualueita, joissa ei voi keväisin liikkua. Kenttätyöleiri on vakiintunut heinäkuulle ja sen paikka vaihtelee tutkimustarpeiden mukaan. Elokuun tutkimusmatka suuntautuu perinteisesti Saaristomerelle, koska silloin sen rajoitusalueille voidaan saada tutkimuslupia. Jäsenten omatoimisia tutkimusretkiä tehdään ympäri vuoden.

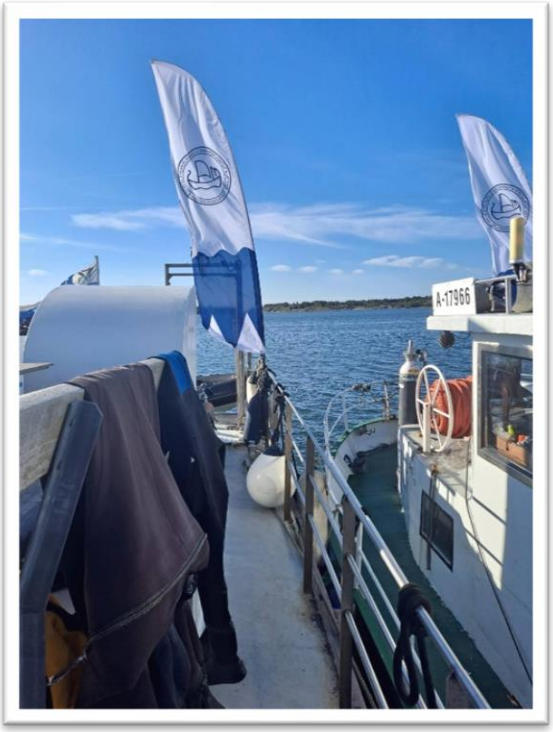

Kuva 25. DSV Stella ja Maija liputtavat seuraamme

Instituutin kenttätutkimukset riippuvat tutkijoiden kulloisistakin tarpeista eli ne vaihtelevat suuresti. Vuonna 2025 niitä oli kolme: GA:n tutkimusretki James Fowlerin kanssa, Uunihylyn/Falkenin tutkimusretki Niklas Erikssonin ja Museoviraston kanssa sekä Porkkalan Field Schoolin aikana tehdyt kenttätutkimukset.

Itäisen Suomenlahden tutkimusmatka

Itäisen Suomenlahden tutkimusmatka tehtiin 23.-26.5. Pellingin ja Våtskärin saaristoon Porvoon ja Pernajan edustalla. Kauimmillaan kävimme kartoittamassa Tiiskerin majakan hylkyjä. Tukikohtamme oli Tirmon vierasvenesatamassa, josta varsinainen tutkimusmatka alkoi ja loppui. Sukellustukialuksina toimivat DSV Stella ja Maija. Lisäksi **Topi Sellmanin** Faster toimi apuveneenä, josta kaiutettiin ja poijutettiin tutkimuskohteet. Tutkimusmatkalla kartoitettiin sukeltamalla yhteensä 15 eri hylkykohdetta.

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

Perjantaina 23.5. keskityimme tutkimaan Äggskärin ja Tunnholmenin saariston hylkyjä Pellingin lounais- ja länsipuolella jakaantumalla kolmeen tiimiin. Maijan porukka kuvasi ja tutki Äggskärin eteläpuolen hylkyä (MVID# 1000055659) ja Stellan tiimi puolestaan Äggskär Söderholmenin hylkyä (MVID# 1000029167). Jälkimmäisestä otettiin vuolunäyte, vaikkei se havaintojen mukaan vaikuttanut aluksen hylyltä. Veden sameudesta ja ”hirsien” epämääräisyydestä johtuen kohteesta tuskin saadaan orthokuvaa aikaiseksi. Eteläpuolen hylystä otettiin niin ikään vuolunäyte ja on mahdollista, että siitä saadaan tehtyä 3D-mallikin vielä kevään 2026 aikana. Mainitut kohteet olivat aika tarkasti Kypissä ilmoitetuissa koordinaateissa.

Kuva 26. Vesa ja Kaitsu palaavat Stellalle

Fastertiimi kuvasi ensin Tunnholmenin hylyn (MVID# 1000024277) ja otti siitä vuolunäytteen, mutta levän suuren määrän ja sen heilunnan takia, hylkykohteesta ei saatu tehtyä 3D-mallia tai orthokuvaa. Lisäksi sukellettiin Halsskärin (MVID# 1050) ”hylyssä”, mutta sieltä ei löytynyt mitään ehjää kokonaisuutta vain irtonaisia, havupuisia hylyn osia, joista otettiin vuolunäyte. Kypissä oleva merkintä on ainakin 100-150 m liian pohjoisessa; todellisuudessa hylkytavarakeskittymä on Halsskärin pohjoisrannan tuntumassa, missä kallio kohtaa hiekkapohjan. Löytöalue kuvattiin ja siitä saataneen orthokuva kevään 2026 aikana. Kortaskärin-Halsskärin välinen ja pohjoispuoleinen alue viistottiin huolellisesti, eikä sieltä löytynyt muita kaikuanomalioita, mutta Halsskärin itäpuolelta, noin 50 m päässä rannasta, löytyi anomalia, joka tarkastettiin sukeltamalla. Anomalia osoittautui jyhkeiksi tammihylyn osiksi, jotka kuvattiin ja joista otettiin vuolunäyte. Hylynosista saataneen orthokuva kevään 2026 aikana. Hallskärin löytöjen tarkat paikat ilmenevät hylkyjen tutkimuskotisivuilta.

Kaikki tutkitut hylyt vaikuttivat yli 100 vuotta sitten uponneilta eli ne ovat todennäköisesti kiinteitä muinaisjäänteitä. Hylyt.netissä on Äggskärin Söderholmenin hylyn läheisyyteen merkitty Långholmenin hylky, Mutta saarten keskellä ja itäpuolella suoritetuista laajoista viistokaiutuksista huolimatta merkkejä muista hylyistä ei havaittu.

Lauantaina 24.5. aurinkoisen ja melko tyynen sään suosiessa lähdimme kartoittamaan Gåsörenin ja Tiiskerin hylkyjä. Maijan tiimi sukelsi Gåsörenin (MVID# 1164) hylyn luoteisemmalla eli ns. peräosalla kuvaten sen ja ottaen siitä vuolunäytteen. Heikon näkyvyyden takia hylynosasta ei ehkä saada 3D-mallia. Stellan tiimi sukelsi kaakkoisemmalla eli ns. kylkiosalla (alakohde 28094) niin ikään kuvaten sen ja ottaen vuolunäytteen. Tämä hylkyosa oli matalassa vedessä, joten huono näkyvyys estänee myös

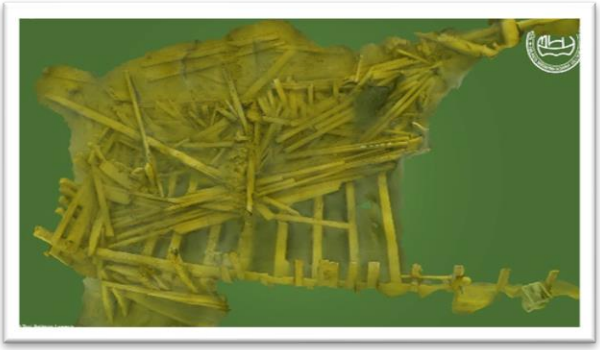

Kuva 27. ”Lea:n” peräosan 3D-mallia

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

sen mallintamisen. Aallokon alkaessa nousta, Maija ja Stella siirtyivät kuvaamaan ns. Lean (MVID# 1033) hylkyä, mutta näkyvyys oli sielläkin heikko.

Fasterin tiimi kävi samaan aikaan Tiiskerin hylkyjä tarkastamassa. Aloitimme Tiiskerin hylky 2 (MVID# 1149) etsinnällä, mutta emme saaneet sitä näkymään viistokaiussa sen enempää kuin sen kaakkoispuolella olevaa hai-veneen hylkyäkään. Ensimmäinen pari kävi tarkastamassa lähempänä keskimmäistä saarta havaitun anomalian noin 36m syvyydessä. Se osoittautui pohjatukiksi ja itäpuolen rinteestä löytyi muutama rakenneosa lisää, mutta ei varsinaista hylkyä. Pohjatukista otettiin ajoitusnäyte ja se kuvattiin. Markku otti myöhemmin yhteyttä hylyn ilmoittajaan, joka kertoi hylyn olevan jossain siellä rinteessä, noin 27m. syvyydessä. Hylyn paikkatieto lienee ainakin 50-100m pielessä. Ilmoittajan mukaan sukellusseura Murenalla olisi tarkat GPS-koordinaatit hylkyyn.

Toinen pari kävi tarkastamassa Tiiskerin hylky 3 (MVID# 1151) ja se osoittautui hybridirakenteiseksi metalli/puu alukseksi, joka paikantui aika tarkasti Kypin koordinaatteihin. Raudan korroosioasteen perusteella hylkyä pidetään todennäköisesti yli 100 vuotta sitten uponneena. Kotimatkalla tukikohtaan myös Fasterin tiimi sukelsi ”Lea:lla” ja kuvasi sitä, mutta näkyvyys oli niin huono, että vain pieni osa hylkyä saatiin mallinnettua.

Sunnuntaina 25.5. suuntasimme Våtskärin kaakkoispuolen hylyille. Stellan tiimi kuvasi ja otti ajoitusnäytteen Korvören pohjoispuolen hylystä (MVID#1161) josta saataneen ainakin osittainen orthokuva kevään 2026 aikana. Kyseessä oli vain kyljen paloja – ei kokonaista hylkyä. Maijan tiimi puolestaan sukelsi Rönnskärshällarna (MVID# 1163) hylyllä, joka osoittautui vielä hajanaisemmaksi löytöalueeksi ja josta oli vaikea sanoa, oliko se hylky laisinkaan. Fasterin tiimi kuvasi Kofladan (MVID#1160) hylkyä, joka osoittautui varsin laajalle alueelle levinneeksi ja propsilastissa olleeksi alukseksi. Hylystä saatiin osittainen 3D-malli, mutta lastin levittyä yli hehtaarin alueelle, sen kuvaaminen kokonaan vaatisi oman leirinsä. Rautaiset osat viittaavat 1800-luvun lopun tai 1900-luvun alkupuolen hylkyyn. Kotimatkalla pysähdyttiin vielä kuvaamaan Korsholmen (MVID# 1025) hylkyä, jonka mesaanimaston kengästä löytyi yllättäen venäläinen kuparikopeekka vuodelta 1798. Valtavassa kivilastissa ollut alus saatiin kuvattua ja mallinnettua yli kaksi tuntia kestäneellä sukelluksella. Hylystä otettiin vuolunäyte C14 ajoitusten kalibrointia varten.

Kuva 28. Korsholmenin hylyn 3D-malli. Mesaanimaston kenkä on annotaatiossa 6

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

Maanantaina 26.5. Fastertiimi lähti mallintamaan Sandön 1 (MVID#1028) ja Sandön 2 (MVID# 1000031425) hylkyjä. Sandön 1 eli kaakkoisempi oli pääosin tamminen hylky muutaman metrin syvyydessä, jonka mesaanimaston mastonkengästä yllättäen löytyi tanskalainen kuparikolikko vuodelta 1940. Hylky kuvattiin kattavasti, mutta sen mallintaminen vaatii huonon näkyvyyden takia käsityötä eli 3D-malli valmistunee keväällä 2026. Sandön 2 saatiin niin ikään kuvattua toisella sukelluksella ja siitä otettiin vuolunäyte, joka vaikutti olevan havupuuta. Sandö 2:n 3D-malli löytyy Sketchfabistä. Maijan tiimi paikansi, kuvasi ja otti vuolunäytteen Grevensgrynnan (MVID# 1024) eli ”Finlandia:na” tunnetusta hylystä. Hylkyalue on niin laaja, ettei siitä saatane 3D-mallia tai orthokuvaa vielä tällä materiaalilla. Stellalta ei sukellettu sunnuntaina vaan se lähti ajoissa kotia kohti.

Kuva 29. Sandö1:n kolikko

Tutkimusmatkan tarkempi raportointi muodostuu hylkyjen tutkimuskotisivuista, jotka löytyvät MAS:n kotisivuilta mas.fi/julkaisut/julkaistut hylyt.

Jussarön kenttyöltäeiri

Vuoden 2025 kenttätyöleiri pidettiin 28.6.-6.7. Jussarössä ja sen lähivesillä. Leiri alkoi ja loppui Baggöstä, mutta muuten tukeuduttiin Jussarön vierasvenesatamaan tai oikeastaan sen lähellä olevaan malmilaituriin. Toiminnan osalta jakaannuimme käytännössä kahtia: DSV Stella ja/tai Ramona toimivat lähes koko leirin ajan pumppauslauttoina Jussarö 2 (MVID# 1440), Jussarö 6 (MVID# 2667) ja Jussarö 7 (MVID# 1000054020) hylkyjen (3D-malli täällä) päällä mahdollistamassa niiden kohdetutkimusta. DSV Maija puolestaan teki ontologiatutkimusretkiä lähiympäristön hylkykohteille. Tiimien koostumus vaihteli päivittäin niin, että kaikki halukkaat pääsivät kokeilemaan kumpaakin toimintaa.

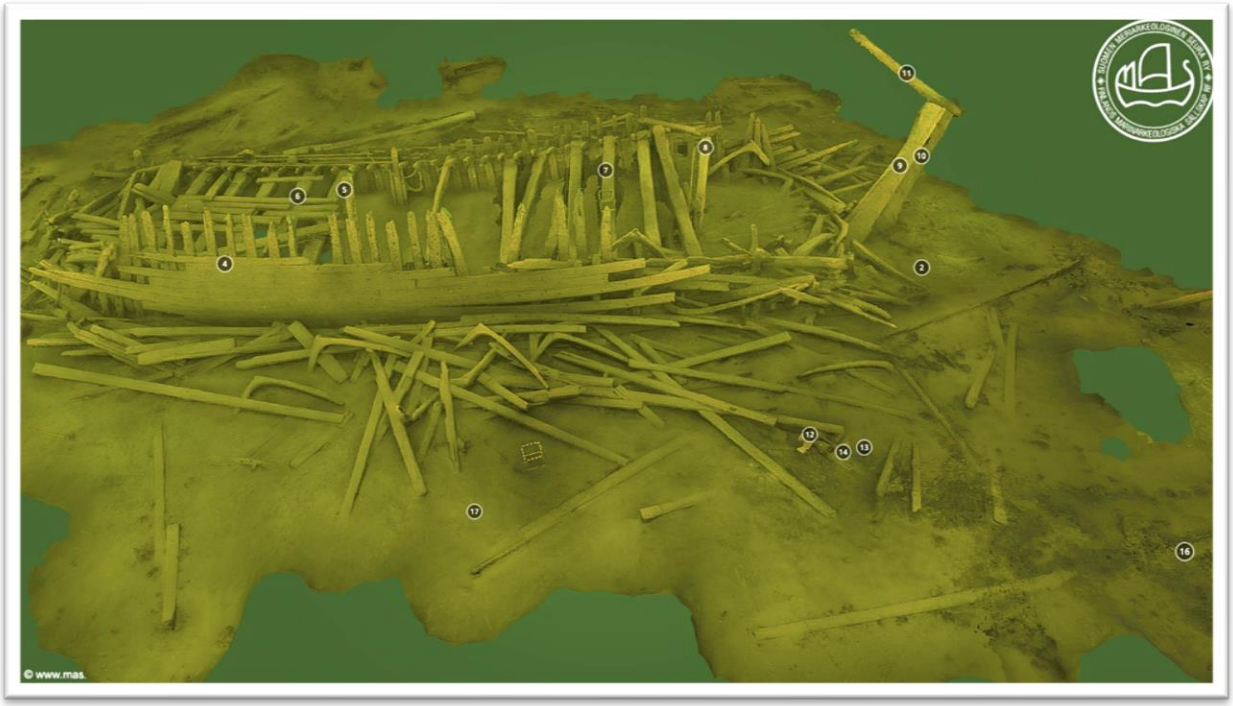

Kuva 30. Jussarö 2 (annotaatiot 2-11), Jussarö 6 (annotaatiot 12-14), Jussarö 7 (annotaatio 16) 3D-mallit

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

Jussarö 2, 6 ja 7 kohdetutkimus

Jussarö 2:n aka. ”Constant Trader, Graf Nikita, Jussarön Hopeapriki” kohdetutkimusten tavoitteena oli löytää hylystä aiemmissa tutkimuksissa havaittuja kahvinpapuja osaksi Eero Saarisen ”Coffee Wrecks” väitöskirjatutkimusta, jonka kysymyksenasettelua avattiin jo aiemmin. Tavoitteeseen pääsemiseksi hylyn perän puolelta suoritettiin koekaivausta tätä tarkoitusta varten rakennetulla ns. mammuttipumpulla. Pumpun sekoittaja on jo itsessäänkin osa Suomalaisen meriarkeologian historiaa, sillä olemme perineet sen **Teredo Navalikselta**, joka lienee rakentanut sekoittajan jo muinaisella 1980-luvulla. Kompressorin rakensimme 2020 kenttätyöleiriä varten, jossa myrsky rikkoi hulevesiputkista rakennetun nousuputken. Nyt olimme **Kalle Salosen** avulla saaneet hankittua aitoa, yhtenäistä imuputkea lähemmäs 50 metriä ja pumppu toimi kuin unelma. Sisäpinnaltaan sileän imuputken merkitystä pumpun toimivuuteen ja kaivamisen onnistumiseen ei voi liioitella! Imuteho oli noin 380l/10bar pintatuotolla 17 metrin syvyydessä sellainen, että kun Markku irrotti imuputken suulle tarttunutta laudankappaletta, niin kuivahanskan peukalo imeytyi nousuputkeen ja repesi irti. Onneksi sukeltajalla oli riittävästi painoja ja ilmaa puvussa, niin siitä ei seurannut kastunutta kättä kummempaa.

Kuva 31. Mammuttipumppaus käynnissä. Nostettu pohjamuta sotkee näkyvyyden laajalti, joten pumppuputkien pitää ulottua riittävän kauas kaivauspaikasta. Silti leijuvat mutapilvet aiheuttavat mielenkiintoisia ”sääilmiöitä” sukeltajille.

Valitettavasti emme usean päivän kaivauksista huolimatta löytäneet kahvinpapuja, emmekä mitään muitakaan eko- tai artefakteja, koska vasta viimeisenä päivänä ymmärsimme eräästä vanhan leiridokumentaation sivuhuomautuksesta, että olimme kaivaneet jo kahteen kertaan imuroiduista paikoista. Olisi pitänyt kaivaa peräpumpun perän puolelta.

Kuva 32. Jussarö 2 3D-mallin perästä keulaa kohti, annotaatiot: (1) mammuttipumppu, (3) laivan oma pumppu, (4) kansipalkkeja, (5) polvia, (6) garneerausta, (7) 1. kaivausalue, (8) 2. kaivausalue, (9) 3. kaivausalue

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

Jussarö 6 ja 7 hylkyjen koekaivausten kohdalla tavoitteena oli varmistaa hylkyjen olemassaolo – toisin sanoen, ettei kyse ole vain irto-osista. Keskiajalle radiohiiliajoitetut Jussarö 6 (havupuuta) ja 7 (tammea) ovat aivan 1700-luvulle ajoitetun Jussarö 2:n (tammea) perän vieressä ja sen hylkytavara-alueen sisällä. Tämä tekee Jussarö 6 ja 7:n tutkimisesta haastavaa, koska Jussarö 2:n uudempia osia on sekaisin näiden vanhempien hylkyjen osien kanssa – paitsi ehkä syvyyssuunnassa.

Jussarö 7, joka alustavasti C14 ajoittuu jopa 1300-1400 luvun vaihteeseen, on uponnut niin syvälle pohjamutaan, ettei siitä näy kuin muutama kaaren pää. Tällä leirillä sitä ei ehditty kaivaa laisinkaan, mutta sondaus paljastaa ainakin 7-10 metriä pitkän hylyn noin 100-130cm syvyydessä mudan sisässä. Kaarien päiden perusteella kyse olisi ehkä isomman veneluokan aluksesta tyyliin ”storbåt”.

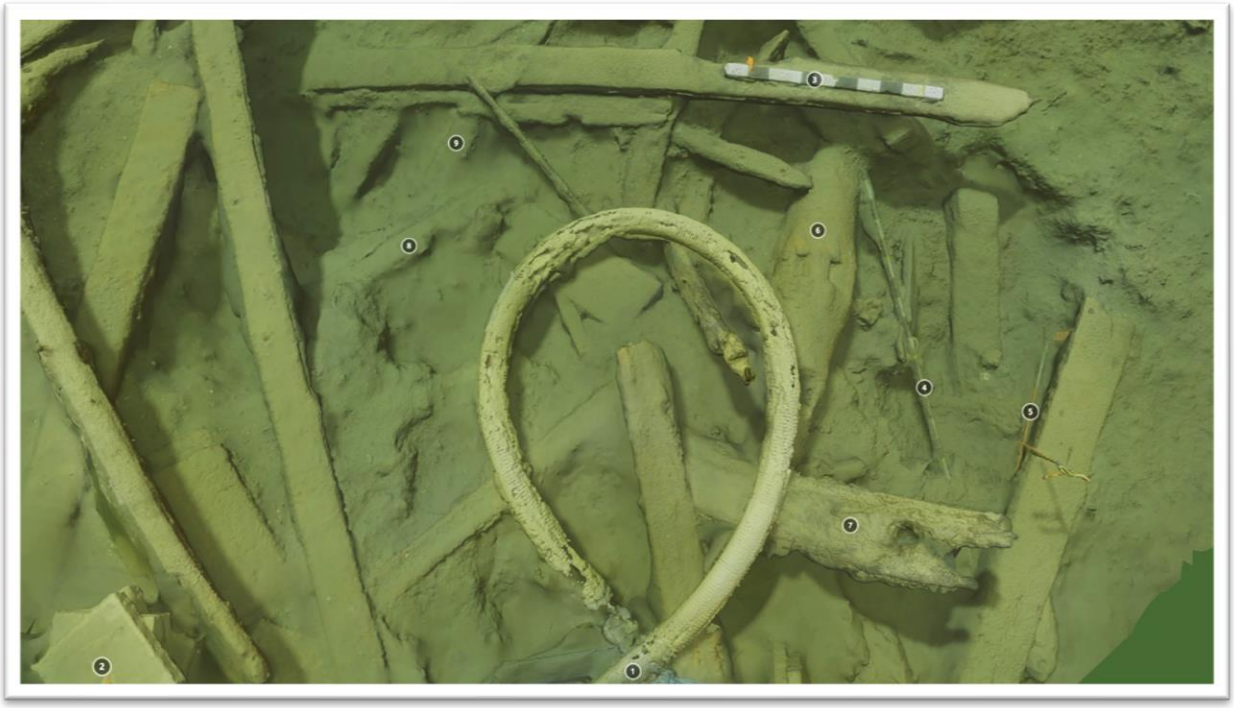

Kuva 32. Jussarö 6 3D-malli, annotaatiot: (1) mammuttipumppu, (2) 200kg vastapaino, (3) 1m mitta, (4) 1,5m mitta, (5) sondeja, (6) ankkuripeli, (7) keulavannas, (8) ehjää rakennetta? (9) profiloitu ”limisauma” kaari?

Jussarö 6 hylkyäkin ehdittiin myrskypäivistä johtuen koekaivaa vain yhden päivän ajan, mutta hylyn olemassaolosta saatiin sentään alustavaa osviittaa, kun pohjan sisästä paljastui lisää havupuuosia kuten limisaumaisen aluksen kaarta. Pohjan päällekin ulottunut ”keulavannas” varmistui ainakin vantaaksi siinä olevien kylkilankku-urien ansiosta, jotka paljastuivat koekaivauksessa. Siltin sisällä tuntui käteen myös ehjempää rakenteellista kokonaisuutta, mutta sondauksen perusteella se on ainakin metrin verran pohjan sisällä. Paljon enempää ei hylystä kuitenkaan saatu selville eli koekaivausta on jatkettava hylyn laadun ja olemassaolon varmistamiseksi.

Ontologiatutkimus leirillä

DSV Maijalla liikkunut tiimi kävi leirin aikana tarkkuusinventoimassa eli paikantamassa, kuvaamassa ja näytteistämässä alla listattuja hylkyjä. Tarkemmat tiedot hylyistä ja mahdolliset korjaukset sijainteihin tai linkit MAS:n aineistoportaaliin julkaistaan hylkyjen tutkimuskotisivuilla. Tiimin tehokkuutta heikensivät puutteelliset tai väärät lähtötiedot, vaikka hylyissä on sukellettu useasti. Täytyykin museoviraston ja sukeltajaliiton kanssa miettiä, miten saisimme sukellusseurat täydentämään muinaisjäännereksiterin ja hylyt.netin paikkatietoja aktiivisemmin.

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

Leirin aikana sattui ja tapahtui, mutta onneksi kaikesta selvittiin ripeän toiminnan ja hyvien viestiyhteyksien ansiosta. Varusteillakin oli roolinsa haasteissa ja toivottavasti kaikki jatkossa huomioivat sen, ettei leirillä kannata kokeilla uusia varusteita tai laittaa jalkojaan liikkuvien veneiden väliin.

Kenttätyöleirin aikana tutkitut hylkykohteet:

29.6. Baggön länsipuolen **Björkholmen** – tarkistussukellus, sonaranomalia, mutta ei hylkyä,

29.6. **Uggelskär** (59°53.340' N / 23°39.110' E) – videokuvausta orthokuvaa varten (vaatii lisää kuvaamista, hylyt.net, pitäisi merkata Kyppiin muuksi kohteeksi tai 100v vanha [Markun löytämä lehtijuttu])

29.6. **Esselholm** (MVID# 1439) – typologista orientoitumista eli koulutussukellus. 3D-malli.

30.6. **Notholmen** (MVID# 1000042991) - Videointia muutosmalliin ja typologista orientoitumista. 3D-malli.

1.7. **Jussarö 1** (MVID# 1441) – Videointia muutosmallia varten ja typologista orientoitumista. 3D-malli.

1.7. **Östergadden lounaispuoli** (MVID# 1000034420/39281) – Videointia ja C14 näytteen ottaminen, levän heilunta estää mallin teon muualta paitsi kiveä vasten nojaavasta peräsimestä.

1.7. **Jussarö - itäinen lahti**, (MVID# 1443) – videointi, ajoitusnäyte ja mallinnus. 3D-malli.

1.7. **Segelskär 2** (MVID# 1477) **ja 5** (MVID#1478) – Etsintä- ja tarkistussukelluksia Kypin Segelskär 6 (lasikuituvene) onkin 5:n koordinaateissa eikä 2:sta vieläkään löytynyt. Verrataan tuloksia H2O:n kanssa ja siivotaan turhat pois to-do listalta.

2.7. **Engelsmansbrotten 3** (MVID# 1000027949) – Etsintä- ja tarkistussukelluksia: kyljen kappale, ehkä keulan puolelta. Toinen pala 20m päässä noin 30m syvyydessä. 3D-malli.

3.7. **Engelsmansbrotten 1** (MVID# 2477) - Etsintä- ja tarkistussukelluksia: hylyn pääosa löytyi noin 40m kypin koordinaateista lounaaseen päin 27 metrin syvyydestä. Videokuvausta, C14 näyte, 3D-malli tehty isommasta palasta.

4.7. **Mattholmen** (MVID# 1475) – C14-näytteen ottaminen. 3D-malli.

5.7. **Engelsmansbrotten 2** (MVID# 1000022184) – Etsintä- ja tarkistussukelluksia: hylyn osia kuten kaari, jossa oli kuparinauloja ja kuparinen torven tai ilmanvaihtoventtiilin näköinen esine

5.7. **Skyffelskär** (MVID# 1462) – muutoskuvausta, toiminta jouduttiin keskeyttämään. 3D-malli.

Saaristomeren tutkimusmatka

Elokuun lopulle vakiintunut tutkimusmatkamme suuntautui Saaristomerelle 22. - 24. 8. Tällä kertaa se toteutettiin yhteistyössä jäsenseuramme Nautic Clubin ja Barlius-tiimin kanssa sukellustukialus Tavilla. Leirille osallistui yhteensä 15 vapaaehtoista sukeltajaa.

Kuva 33. Skeppsbådarnan itäpuolen hylky (MVID# 2583)

Tutkimusmatkan alkuperäisenä tavoitteena oli tutkia lauantaina Mastbådanin hylkeidensuojelualueen hylkyvihjeitä. Toimintaa varten oli haettu liikkumislupa Metsähallitukselta. Aallokon todettiin kuitenkin olevan liian korkea turvalliselle tukeutumiselle ja sukeltamiselle Mastbådanilla, joten suuntasimme Skeppsbådarnille, joka oli kovan kelin varalle etukäteen suunniteltu varakohde.

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

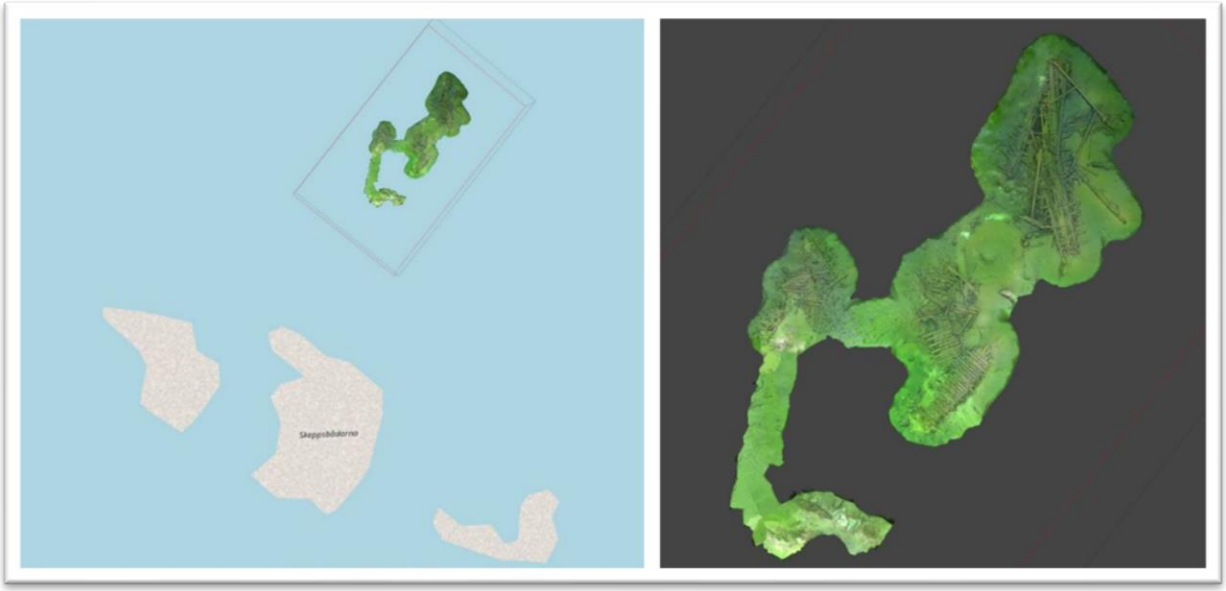

Kuva 34. Skeppsbådarnan pohjoispuolen hylky ("Emelie", MVID# 1590) georeferointuna kartalle UWIS avulla.

Skeppsbådarnalla on ainakin kaksi hylkyä: itä- (MVID# 2583) ja pohjoispuolella (MVID# 1590), joista molemmista saatiin tehtyä 3D-malli, sekä otettua ajoitusnäyte. Toinen kohteista (pohjoispuolen hylky) saatiin lisäksi asemoitua kartalle Uwiksen avulla. Molemmat 3D-mallit on julkaistu MAS:n Sketchfabissa.

Sunnuntaina jatkettiin Nordstjernan (MVID# 1650) -hylyn 3D mallintamista. Tämän hylyn kuvaaminen ja mallintaminen oli aloitettu jo kesäkuussa Nautic Clubin sukeltajien toimesta. Tutkimusmatkan täydennyskuvausten ansiosta saatiin hylkykentästä tuotettua georeferoitu 3D-malli, jossa on vain muutama katvealue mallin reunoilla.

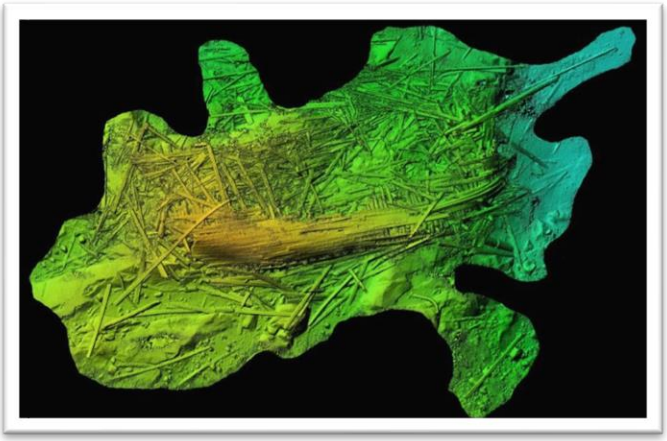

Kuva 35. Nordstjärnan hylyn (MVID# 1650) 3D-syvyysmallista

Sunnuntaina sukellettiin ja kuvattiin myös Gråskärenin (MVID#1649) lounaispuolella oleva hylynkappale, jonka Barlius-ryhmä oli aiemmin paikantanut viistokaiuttamalla. Hylynkappaleesta otettiin myös ajoitusnäyte. Kohteen 3D-malli on MAS:n Sketchfabissä.

Kuva 36. Gråskärenin hylyn (MVID# 1649) 3D-mallista

Toiminta tukialus Tavilla sujui mukavasti, vaikka suurin osa lähtijöistä ei ollut ennen ollut aluksella. Ruokavuorot, apuveneen ajot ja sukellusvanhimman vuorot jaettiin lähtijöiden kesken ja jokainen kantoi kortensa kekoon reissun toteuttamisessa. Keli oli koko viikonlopun ajan tuulinen, mikä hidasti ja hankaloitti toimintaa, mutta kiitos osallistujien merikokemuksen, toimintaa saatiin pyöritettyä kelistä huolimatta.

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

Vapaaehtoisten omat tutkimusretket

Kuluneen vuoden 2025 aikana tehtiin uusi ennätys yhden vuoden aikana tutkituista hylyistä – yhteensä 38 eri hylkyä! Merkittävä osa näistä (24) tutkittiin seuran vapaaehtoisten omatoimisesti tekemillä tutkimusretkillä, joita seura tukee Weisell-säätiöltä ontologiatutkimukseen saamallaan rahoituksella. Avoimuuden nimissä tätä toimintaa voi seurata verkkosivuillamme ”Tutkimus » Tutkimusta odottavat hylyt”. Hylkyjen alustavia ajoitustuloksia saataneen huhtikuun 2026 alussa, mutta kaikki tutkitut hylyt, ehkä Östra Långön hylkyä lukuun ottamatta, vaikuttavat yli 100 vuotta sitten uponneilta eli ne ovat muinaismuistolain tarkoittamia kiinteitä muinaisjäänteitä.

Tutkimusretkillä tutkitut hylyt: (linkki 3D-malliin hylky-sanasta ja Kyppi.fi-sivulle numerosta)

Kläppuddenin hylky, MVID# 1398
Pippurn-1 hylky, MVID# 1202
Kitö-1 hylky, MVID# 1000038788
Vikstrandsviken-1 hylky, MVID# 1000094881
Lybeckshällarnan hylky, MVID# 1214
Engelskobben-1 hylky, MVID# 1209
Hamnholmenin Räfsön hylky, MVID# 1250
Högkopplan-2 hylky, MVID# 1000034186
Bergstadsbrotten hylky, MVID#1000084135
Stora Bockholmin hylky, MVID# 1000059104
Svarthällen hylky, MVID# 1222
Linlandetin hylky, MVID# 1245
Högholmenin laituriarkut, MVID# 40010030
Katsholmenin hylky, MVID# 1000024142
Juktenskobbenin hylky, MVID# 2302
Fageröfjärdenin hylky, MVID# 1000095156
Antonian hylky, MVID# 1341
Kägravikenin hylky, MVID# 1000037442
Kyrkvikenin hylky, MVID# 1000095129
Skämmö-1 hylky, MVID# 1428
Östra Långön hylky, MVID# (ei tunnusta)
Trutgrundenin hylky, MVID# 1425
Hättornas Grundetin hylky, MVID# 1449
Stora Byttholmenin hylky, MVID#1026

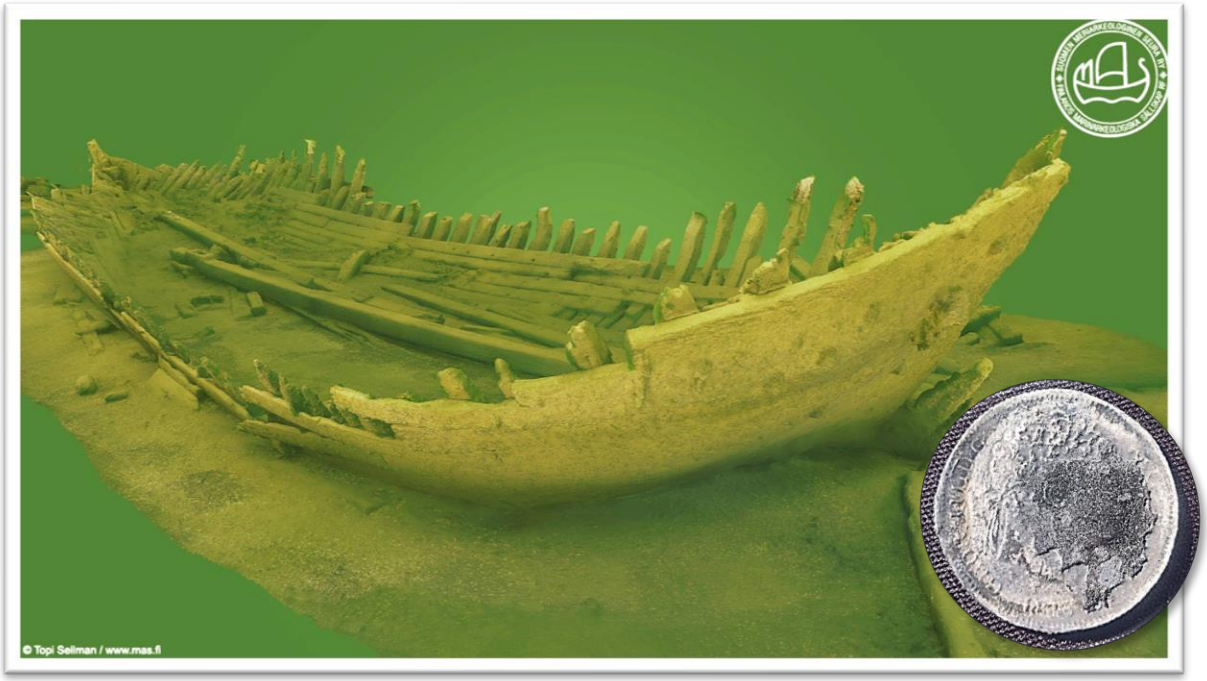

Kuva 37. Bergstadsbrottenin hylyn (MVID#1000084135) 3D-malli ja aluksen mesaanimastonkengästä löytynyt ½ schilllingin englantilainen kolikko vuodelta 1816.

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

ITÄMERIPÄIVÄ

Seuramme osallistui John Nurmisen säätiön organisoimaan Itämeripäivään 28. elokuuta pitämällä tietoiskuja Kansalaistorin tapahtumapisteellä ja esittelemällä sukellustukialus Stellaa Pakkahuoneen laiturissa, Arandan vieressä. MAS edusti Itämeripäivässä ainoana toimijana Itämereen liittyvää kulttuuriperintöä, mutta teimme sen varsin monipuolisesti ja pääsimme siksi esille mediassa mm. Radio Helsingin haastattelussa. Arkipäivänä järjestetty tilaisuus keräsi palkon koululaisryhmiä ja eläkeläisiä, mutta ei niin paljon aktiiviväestöä.

Kuvat 37-38. MAS:n ständi kansalaistorilla ja DSV Stella Pakkahuoneen laiturissa

SEURAN 30-VUOTISJUHLA SUOMENLINNASSA

Seuramme 30-vuotisjuhlallisuudet ajoitettiin syyskuun 13. päivään, koska seuran perustava kokous pidettiin aikanaan syyskuun alussa 1995. Päivä alkoi jo aiemmin mainitulla juhlaseminaarilla Suomenlinnan Paarlastihuoneen auditoriossa. Pienimuotoiseksi aiotusta paikallisesta miniseminaarista kasvoi kansainvälisen tason tieteellinen seminaari, kun suurin osa kansainvälisistä tutkijakontakteistamme saapui juhlimaan kanssamme. Paarlastihuone täyttyikin viimeistä paikkaa myöden ja verkkoon striimatuilla esityksilläkin oli parhaimmillaan puolen sataa seuraajaa ympäri maailman. Esitysten tallenteet löytyvät verkkosivuiltamme täältä.

Kuvat 39-41. EUROPA NOSTRA pronssireliefin paljastus Suomenlinnan lippuaukiolla Bastion Zanderissa.

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

Seminaarin jälkeen marssimme seuramme lippua seuraten Suomenlinnan lippuaukiolle Bastion Zanderiin paljastamaan seurallemme myönnettyyn EUROPA NOSTRA -palkintoon kuuluvaa pronssireliefiä. Käytettyjen kuohuviinilasien perusteella paljastustilaisuuteen osallistui yli 100 vierasta. Tärkeimmät sidosryhmämme kuten akateeminen maailma, Kulttuuri- ja opetusministeriö Museovirasto, Suomen Europa Nostra -organisaatio, EU:n edustusto Suomessa sekä Suomen UNESCO-edustusto kunnioittivat tilaisuuttamme saapumalla paikan päälle. Puheet olivat sopivan lyhyitä ja ainakin itselleni palkinnon arvostus Suomen kulttuurielämässä aukesi vasta em. tahojen edustajien kanssa keskustellessa. Aurinkokin tuli esiin juuri kun saimme lasit käteen ja itse paikkahan on mitä prominentein: Suomen ”etuovella” ja GA:n hylkypuiston vieressä.

Kun maljat oli kilistelty, siirryimme wanhalle ”ylikselle” eli nykyisen Bastion Bistron juhlasaliin ansaitulle illalliselle. Tietääkseni kukaan ei onnistunut tekemään tuttavuutta salin kuuluisien kummitusten kanssa, mutta muuten juhlameno oli niin mukaansa tempaavaa, ettei kukaan tullut ottaneeksi kuvan kuvaa siitä. Jälkiruoan jälkeen palkitsimme pitkästä aikaa (25v. juhlat jäivät välistä koronan takia) ansioituneita jäseniämme ja jaoimme tunnustusta myös sidosryhmillemme. Vuonna 2025 palkitut on lueteltu omassa kappaleessaan jäljempänä. Lisäksi vastaanotimme tietenkin onnitteluja ja lahjoja sidosryhmiltämme.

Ja kun Suomenlinnassa oltiin, niin itsestään selvästi ilta päättyi Linnabaariin, jossa eräät paikalliset konkretisoivat vahvojen suomalaisnaisten syvimmän olemuksen ulkomaalaisille vieraillemme niin, ettei osa ole vieläkään toipunut. Hauskaa siis oli, pönötystä riittävästi ja puheet sekä pakolliset kuviot sen verran lyhyitä, että vastaavia juhlia pitäisi kuulemma järjestää useamminkin.

Kuvat 42-45. Kuohuviinikoktailit lippuaukiolla, iltajuhlassa palkittuja seuralaisia ja yhteistyökumppaneita sekä jatkot Linnabaarissa

Kuva 46. Seuran 30. juhlavuoden tunnus

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

HYLKYJEN MALLINNUSPALVELU

Edellisten vuosien rohkaisevien tulosten perusteella seuran hallitus päätti jatkaa seuran etäyhteydellä käytettäviä IT-palveluita oman tutkimusstrategiansa jalkauttamisen tukemiseksi. Vuonna 2021 hankittuun mallinnuspalvelimeen päivitettiin lisää massamuistia, nyt jo yli 30TB verran. Aiemmin päivitetyn prosessorin ja kahden tehokkaan 3D-näytönohjaimen avulla palvelin suoriutuu raskaistakin mallinnustehtävistä siedettävässä ajassa.

Mallinnuksessa käytetään toistaiseksi vain Agisoft Metashape -ohjelmistoa, josta seuramme on akateemisena instituutiona saanut käyttönsä huomattavasti edullisemman Academic-lisenssin. Seuran mallinnuspalvelin on kaikkien seuralaisten käytettävissä, ja sitä onkin käyttänyt jo pari tusinaa seuralaista. Kaikki vaativimmat eli kymmeniä tuhansia kuvia sisältävien aineistojen käsittelyt, kuten Borstö1:n ja Vrouw Marian mallien työstäminen on tehty yhteistyössä seuran mallinnuspalvelimella.

Kuva 47. Seuralaiset saavat käyttöönsä tehokkaan mallinnustietokoneen etäyhteydellä melkein miltä tahansa päätelaitteelta.

AVOIN TIEDE, TIETO JA JULKISET TIETOVARASTOT

Seuramme on sitoutunut noudattamaan Kulttuuri- ja Opetusministeriön, Suomen Akatemian ja Tieteellisten Seurojen Valtuuskunnan määrittämää ”avoimen tieteen politiikkaa” (avointiede.fi). Se tarkoittaa, että kaikki seuran toimintaan liittyvä tiedon kerääminen, käsittely ja tuottaminen on kaikille avointa. Lisäksi niin lähdeaineistot kuin tuloksetkin ovat avoimesti saatavilla MAS-portaalissa. Kansainvälisesti tämä politiikka tunnetaan nimellä ”Creative Commons”.

Käytännössä se tarkoittaa, että kaikki seuran toiminnassa otettu AV-, viistokaiku-, paikkatieto- ja muu materiaali on toimitettava seuran avoimeen tietovarastoon jaetuin tekijänoikeuksin. Tiedon jakamista varten olemme perustaneet MAS-portaalin, jonne seuran jäsenet ja yhteistyötahot voivat ladata aineistoja ja josta kaikki voivat vapaasti noutaa aineistoja ei-kaupalliseen käyttöön. Kaikkien 3D-mallinnettujen hylkyjen lähdeaineistot ovat portaalissa.

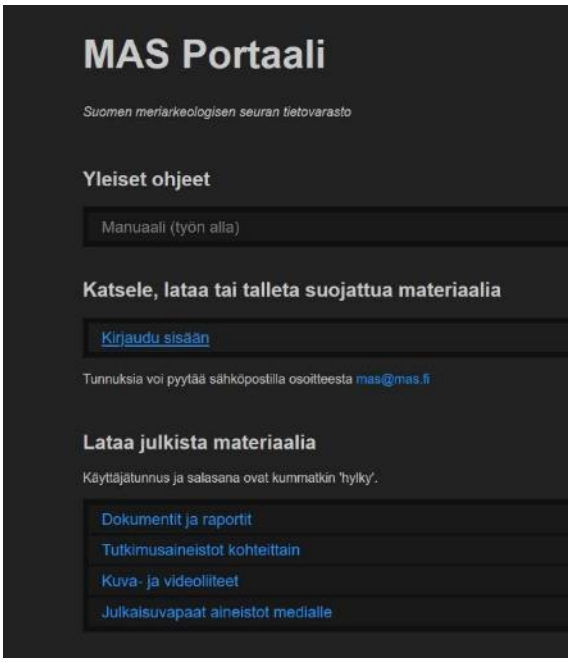

Kuva 48. MAS-portaali (https://mas.jej.fi)

Suurelle yleisölle mallinnustyömme näkyy mm. Sketchfabin (https://sketchfab.com/mas-fi/models) kautta, jossa he voivat virtuaalisesti sukeltaa hylkyihin seuraamalla malleihin tehtyjä annotaatioita eli virtuaaliopasteita. Sketchfabiin ladattuja malleja voi myös vapaasti 3D-tulostaa tai sisällyttää omille sivuilleen. Tavoitteena on täydentää seuran sivuilla (mas.fi) olevia hylkyartikkeleita niin, että jokaisella 3D-mallinnetulla hylyllä olisi oma tutkimuskotisivu, johon olisi linkitetty kaikki hylkyyn liittyvä tutkimustieto.

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

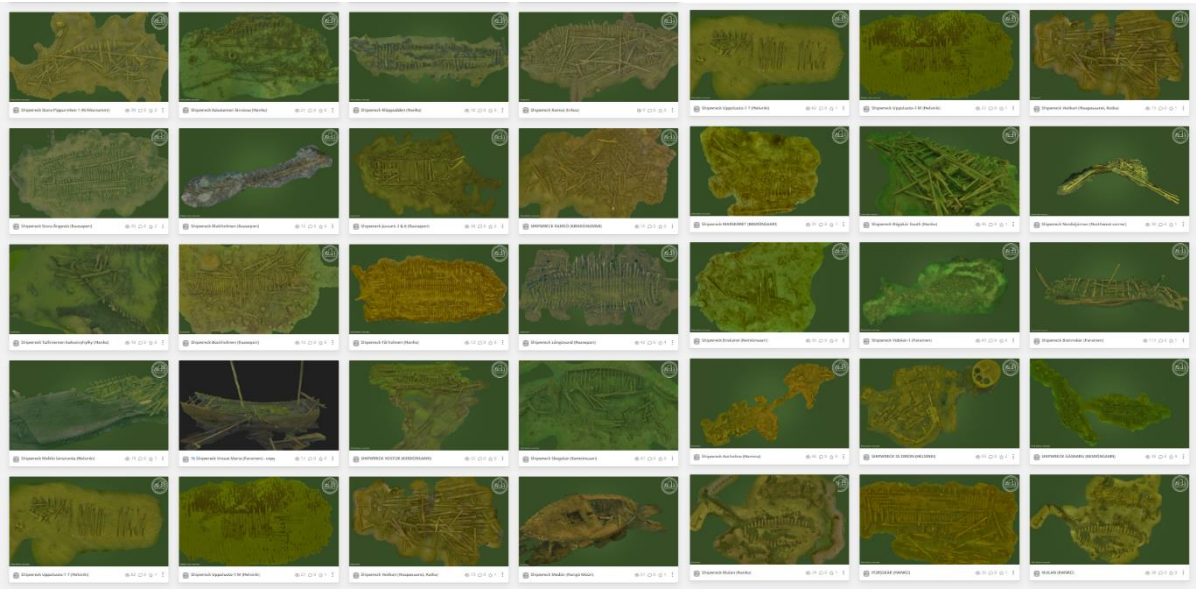

Kuva 49. Kuva seuramme Sketchfab-sivuilta, josta löytyy jo yli 220 3D-mallia eri hylkykohteista

JULKAISUTOIMINTA

Seuran oma julkaisutoiminta on toistaiseksi tarkoittanut lähinnä eri hylkyjen tutkimuskotisivujen ja niiden lähdemateriaalien kuten 3D-mallien, kuvien ja videoiden sekä ajoitustulosten julkaisemista verkossa. Varsinaiset vertaisarvioidut tieteelliset artikkelit ovat olleet lähinnä seuraamme kuuluvien tutkijoiden omissa viitekehyksissään julkaisemia artikkeleita – joskin niissä on asiaankuuluvasti viitattu seuramme toiminnan tuloksiin, kun niitä on lainattu. Vuonna 2025 tällaisia olivat ainakin Riikka Tevalin väitöskirja ja Sami Brchiskyn pro gradu työ. Lisäksi joissakin kandidaatin tutkielmissa on viitattu MAS:n tutkimuksiin.

Kuva 50. Tieteessä Tapahtuu 05/2025 -artikkeli

Seuran omaa tutkimusstrategiaa eli Itämeren hylkyjen 3D ontologiaa esiteltiin toistaiseksi laajimmin yksitoistasivuisessa artikkelissa Tieteessä Tapahtuu -julkaisussa 05/2025. Aivan vuoden lopussa puheenjohtajamme kirjoitti aiheesta myös tieteellisen artikkelin Bottnisk Kontakt -konferenssijulkaisuun, mutta se ilmestyy vasta 2026. Sama koskee myös IKUWA8-julkaisua.

Tutkimiemme hylkykohteiden tutkimuskotisivut ovat ontologiatutkimuksen sivujuonne. Tutkimuskohteita valitessamme keräämme usein ensin kaiken saatavissa olevan tiedon kohteesta, jonka perusteella pyrimme selvittämään, onko kyse yli satavuotiaasta hylystä eli muinaismuistolain perusteella suojellusta kiinteästä muinaisjäänteestä vai modernimmasta kohteesta. 3D-mallin ja ajoitustulosten valmistuttua voimme samalla vaivalla liittää myös aiempien tutkimusten tiedot hylyn tutkimuskotisivuille.

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

YHTEISTYÖ MUSEOVIRASTON KANSSA

Seuramme teki tiivistä yhteistyötä Museoviraston kanssa 2025. Päivitimme lukuisien hylkyjen sijainti- ja kohdetietoja sekä varmistimme vääriä havaintoja muinaisjäännösrekisteristä poistettavaksi.

Tukholman yliopiston meriarkeologian tutkijan Niklas Erikssonin tutkimusmatkan fasilitointi Falken-hylylle yhteistyössä Museoviraston kanssa onnistui erinomaisesti. Tapahtuma oli varmaan eniten uutisointia saavuttanut kulttuuriperintötapahtuma pohjoismaissa. ”Vasalaivan pikkusisko”-vertaus toimi hyvin ja sai paljon mediaa paikalle.

Kuva 50. Meriarkeologi Riikka Alvik tulkitsee löytöjä vapaaehtoisille sukeltajille.

Museoviraston Meriarkeologiayksikön osallistuminen seuran tutkimusmatkoille on erinomainen esimerkki toimivasta kolmannen sektorin ja viranomaisten yhteistyöstä. Se on jäsenistöltä saadun palautteen perusteella ”ihan parasta” ja vaikuttavinta sidosryhmäyhteistyötä, jota Museoviraston meriarkeologit tekevät. Näissä tilanteissa alan harrastajat kohtaavat ammattilaisia työnsä ääressä ja oppivat kokemuksiensa kautta toimimaan yhteistyössä ammattilaisten kanssa sekä pääsevät osalliseksi heidän erinomaisesta kontekstituntemuksestaan.

KLUBI-ILLAT JA MUU SOSIAALINEN TOIMINTA

Klubi-iltojen pitämistä jatkettiin hybriditapahtumina jäsenistön toiveesta. Tämä on selkeästi lisännyt pääkaupunkiseudun ulkopuolisten jäsentemme osallistumista toimintaamme. Varsinaisia klubi-iltoja pidettiin kevät- ja syyskaudella viisi kertaa. Lisäksi pidimme useita tutkimusmatkojen ja kenttätyöleirin kaikille avoimia suunnittelukokouksia. Osallistuimme Museoviraston kaivauskauden esittelyihin sekä Tieteiden Päiville. Pidimme vuosi- ja syyskokouksen yhteydessä myös katsauksen kenttätyön toiminnan tuloksista, jo perinteeksi muodostuneita pikkujouluja unohtamatta. Seuran järjestämää sosiaalista ohjelmaa on siis ollut tarjolla vähintään kerran kuussa.

Kuva 51. Sami Brchisky esittelee pro gradu aihettaan klubi-illassa.

YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN

UNESCO:n akreditoinnin myötä seurallamme on myös yhteiskunnallisia tehtäviä vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun sekä tieteellisen avoimuuden ja vapauden edistämisessä. Tutkimusstrategiamme kautta olemme tulleet kiusallisen tietoisiksi humanististen tieteiden digitaalisen lähdeaineiston heikoista arkistointimahdollisuuksista ja myöhemmästä saavutettavuudesta. Samoin Muinaismuistolain uudistushanke on mielestämme lähtenyt täysin väärään suuntaan edellisen hallituksen aikana. Myös UNESCO:n vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun yleissopimuksen ratifioinnin edistäminen Suomessa ja muissa pohjoismaissa on

Kuva 52. Ministeri Mari-Leena Talvitie

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

seuramme vastuulla. Näitä asioita edistääksemme puheenjohtajamme oli useasti yhteydessä Suomen UNESCO edustustoon, Opetus- ja Kulttuuriministeriöön sekä ministeri **Mari-Leena Talvitiehen** ja tämän avustajiin. Muinaismuistolain uudistus saatiin toistaiseksi pysäytettyä ja kulttuuriasianneuvos **Eeva Teräsvirralta** Opetus- ja Kulttuuriministeriöstä ilmoitus, jonka mukaan UNESCO:n sopimus yritetään ratifioida vielä tämän hallituksen aikana. Myös Kansallisarkiston kanssa on käyty keskustelua ontologiakokoelman arkistoinnista.

LAUSUNNOT

UNESCO:n vedenalaisen kulttuuriperinnön huippukokouksen yhteydessä kesäkuussa Pariisissa, seura julkaisi lausunnon vedenalaisen kulttuuriperinnön yleissopimuksen ratifioinnin viipymisen aiheuttamista haitoista. Turun Sanomat tarttui aiheeseen ja haastatteli asiasta Yann Irissouta. Tällä lienee ollut vaikutusta ministerin ja OKM:n reagointiin.

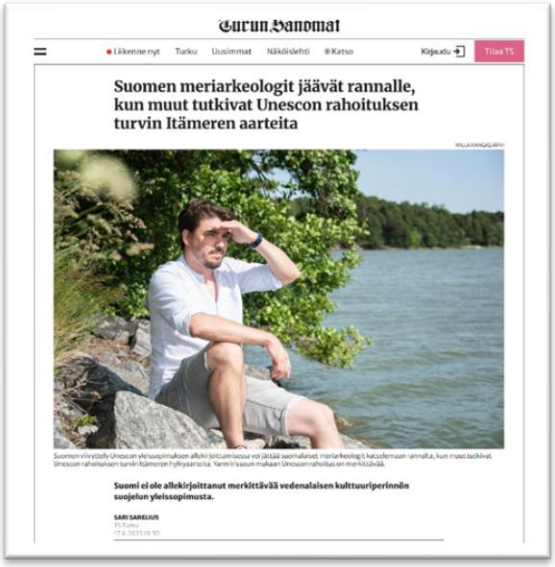
Turun Sanomat

Suomen meriarkeologit jäävät rannalle, kun muut tutkivat Unescon rahoituksen turvin Itämeren aarteita

Suomi ei ole allekirjoittanut merkittävää vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun yleissopimusta.

SARI SARELIUS

Kuva 53. Yann Irissou poseeraa Turun Sanomien jutun kansikuvassa.

Lisäksi seuramme hallitus uudisti muinaismuistolain uudistusta valmistelevalle työryhmälle lausunnon, jossa painotettiin muinaismuistorikoksen rangaistavuuden nostamista rauhoitettujen eläinlajien suojelun tasolle niin, että jokainen rikos olisi minimirangaistukseltaan sellainen, että se ylittäisi poliisin tutkintakynnyksen heidän priorisoidessaan resurssejaan. Esitimme vahvaa kritiikkiä lain valmistelun muuttumisesta enemmän Museoviraston byrokratiaa kuin alan todellisia tarpeita heijastelevaksi. Useiden lainopillisten asiantuntijoiden mukaan vanha laki tarjoaa myös vedenalaisille muinaisjäänteille paremman suojan kuin ehdotettu lakiuudistus.

SIDOSRYHMIEMME KEHITYSHANKKEET

Meriarkeologinen seura on ollut aktiivisesti mukana kehittämässä niin arkeologian toimintaympäristöä Museoviraston vetämässä Arkeologia 2.0 -hankkeessa kuin ympäristöviranomaisten Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelmassa sekä valtioneuvoston vetämässä merialuesuunnittelun työryhmässä. Tavoitteemme on saada vedenalaisen kulttuuriperinnön hyödyntäminen osaksi julkishallinnon erilaisia merellisiä eli ”sinisiä” strategioita ja on ainakin merialuesuunnittelun osalta siinä onnistuttukin.

Kuva 54. Merialuesuunnittelun vaikutusalueet

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

DISSEMINAATIO JA EDUSTUS- & TIEDOTUSTOIMINTA

Seuramme harjoittama meriarkeologian tunnetuksi tekeminen oli aktiivista. Pidimme vuoden aikana yli 20 kaikille avointa esitystä toiminnastamme ja sen tuloksista niin Suomessa kuin Euroopassa.

Esitykset

- Tieteen Päivät 12.1. Helsingin yliopistolla ja verkossa, tavoitimme yli 200 osallistujaa
- Meriverkon työpaja 4.2. verkossa, tavoitimme noin 70 osallistujaa
- Vuosikokousesitys 31.3. Tieteiden Talolla ja verkossa, tavoitimme noin 50 osallistujaa
- Viisi klubi-iltaa, joissa tavoitimme yhteensä noin 150 osallistujaa
- Esitys Suomenlinnan museossa 29.4, jossa tavoitimme yli 200 osallistujaa
- Esitykset Viron Merimuseon konferenssissa 10.6, jossa tavoitimme yli 100 osallistujaa
- Suomenlinnan näyttely 12.6. – 3.8, jossa tavoitimme yli 12 000 vierailijaa
- Europa Nosta palkinnon julkistus 12.6. Tavoitimme yli 300 osallistujaa
- Näyttelyn kutsuvierastilaisuus 5.8. tavoitimme yli 200 osallistujaa
- Porkkala Field Schoolin yleisöpäivä 11.9, tavoitimme noin 30 osallistujaa
- 30v Juhlaseminaari ja pronssireliefin paljastus 13.9. Tavoitimme yli 200 osallistujaa
- Meriarkeologinen purjehdus 14.9, tavoitimme noin 50 osallistujaa
- Euroopan kulttuuriperinnön huippukokous Brysselissä 12.10, tavoitimme yli 1400 osallistujaa
- IKUWA8 Oostendessa, Belgiassa 14-17.10, tavoitimme yli 400 osallistujaa
- Syyskokousesitys 30.10. Tieteiden Talolla ja verkossa, tavoitimme noin 50 osallistujaa
- Posteriesitys NAS-konferenssissa 15.12, tavoitimme yli 200 osallistujaa

Mediassa

- Turun Sanomat 30.5, ” Viikingit kulkivat Kemiönsaaressa, nyt reitistä kiinnostuivat arkeologit”
- YLE, MTV3, HS, TS, HBL ja muut päämediat 9.6, ”Suomenlahdelta vuonna 1974 löytynyt hylky on tunnistettu pinassi Falkeniksi”.
- Opetushallitus, Museo- ja Verdelehdet, Kirkkonummen sanomat jne. 12.6. ”Meriarkeologiselle seuralle Euroopan arvostetuin kulttuuriperintöpalkinto”
- Turun Sanomat 17.06, ”Suomen meriarkeologit jäävät rannalle, kun muut tutkivat UNESCO:n rahoituksen turvin Itämeren aarteita”.
- IMPETUS Interviews 7.10, ”Baltic Sea 3D Wrecksite Ontology”.
- Europa Nostra 13.10, ”European heritage awards ceremony 2025”
- TV2 ja YLE Areena 20.10, ”Sukellus Vrouw Maria-hylylle”, yli 100 000 katsojaa
- Tieteessä Tapahtuu 05/2025, ”Itämeren hylyt siirtyvät virtuaalimaailmaan”.
- Loimu 06/2025, ”Kultturiperintö pinnan alla”.

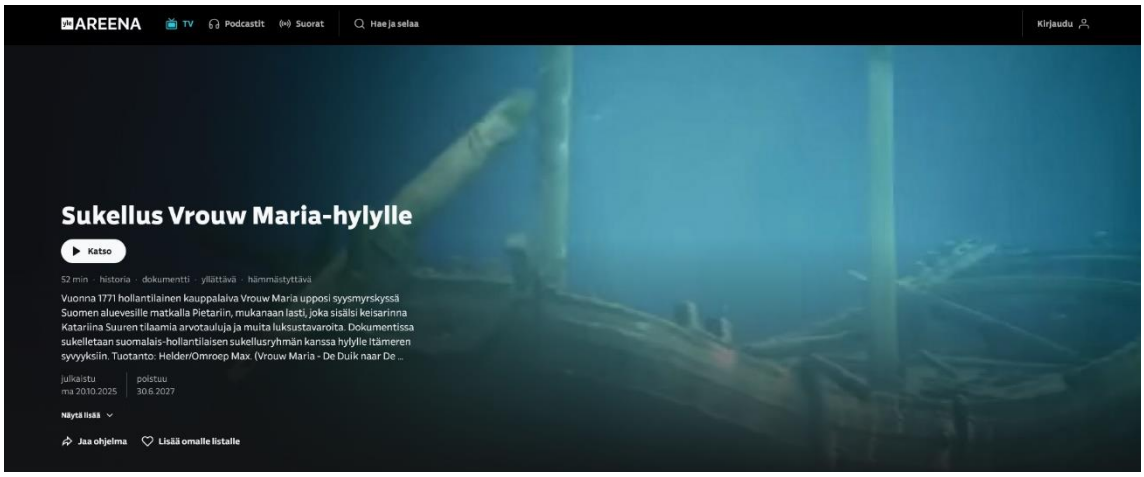

Kuva 55. MAS:n, Museoviraston ja Helder-TV:n yhteistyössä tuottama dokumentti Vrouw Maria -hylystä

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

Jäsenkirjeet ja vuosikertomus

Jäsenistölle tiedottaminen tapahtuu täysin digitaalisesti. Varsinaisia laajempia jäsenkirjeitä lähetettiin kerran kvartaalissa, mutta lyhyempiä jäsentiedotteita eri aiheista pari kertaa kuussa. Seuran somekanavilla Facebookissa, Instagramissa ja Signal-ryhmissä sen sijaan kommunikoidaan melkein päivittäin. Seuran toimintaa ja sen tuloksia esitellään laajasti vain vuosikertomuksissa, jotka ovat ladattavissa seuran sivuilta ja jaellaan jäsenistölle vuosikokouksen kutsussa. Vuoden 2024 vuosikertomus julkaistiin 19.3.2025. Seuran tieteellisten tutkimusten raportit löytyvät suomeksi seuran verkkosivuilta: Etusivu » Julkaisut » Julkaistut hylyt ja englanniksi UNESCO:n NGO-sivuilta: Publications by NGO » MAS.

HALLITUS JA SEURAN KOKOUKSET

Vuoden 2025 aikana hallitus kokoontui yhteensä kymmenen kertaa, lisäksi keskusteltiin asioista hallituksen omalla Signal-kanavalla ja sähköposteissa. Tilat kokouksiin saatiin käyttöön korvauksetta Tieteiden talosta tai Lost Fleet -projektilta Suomenlinnasta. Lähes kaikkiin kokouksiin pystyi osallistumaan myös etänä ja usein etäosallistuminen olikin runsaampaa kuin paikan päälle saapuminen.

Vuonna 2025 hallitukseen ovat kuuluneet seuraavat henkilöt: Markku Luoto (puheenjohtaja), Vesa Saarinen (varapuheenjohtaja), Juha Hakala (rahastonhoitaja), Hannu Rokka (asiamies), Kalle Virtanen, Ari Pajunen, Kati Laasonen, Sami Brchisky, Ekku Pinola, Samuli Haataja, David Cleasby ja Mikael Ahlavuo. Toiminnantarkastajina toimivat Seppo Roivainen ja Sanna Paukku.

Vuosikokous pidettiin 31.3.2025, jossa hyväksyttiin seuran vuosikertomus ja tilinpäätös, sekä myönnettiin seuran 2024 hallitukselle vastuuvapaus. 30.10.2025 pidettiin seuran syyskokous, jossa valittiin seuran puheenjohtaja ja hallitus vuodelle 2026 sekä esitettiin alustava vuoden 2026 toimintasuunnitelma. Vuoden lopussa seurassa oli 212 jäsentä. Jäsenistön ikä- ja sukupuolijakauma näkyy kuvissa.

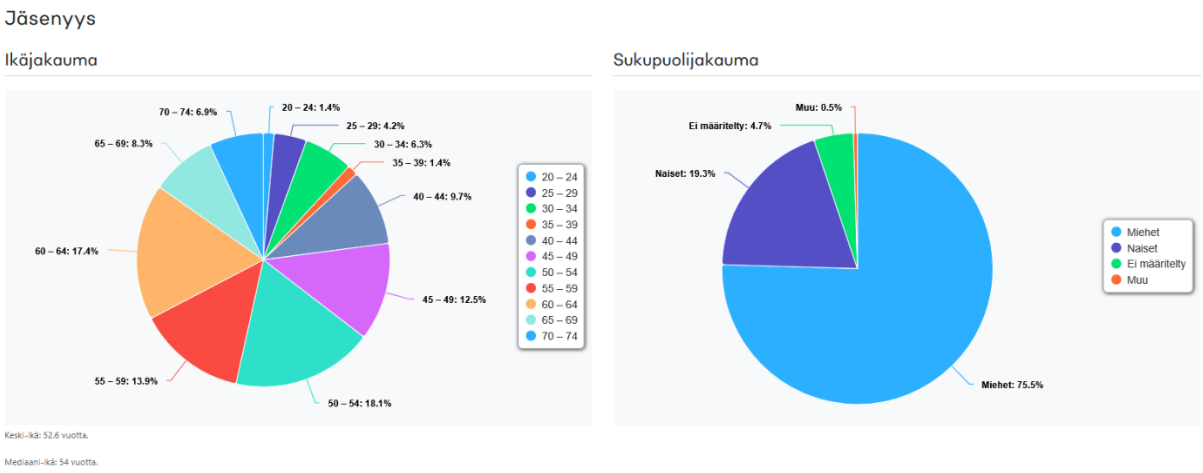

Kuva 56. Seuran jäsenistön ikä- ja sukupuolijakauma vuoden 2025 lopussa

MUU TOIMINTA

Merkittävä osa seuramme sidosryhmätoiminnasta ei juurikaan näy seuran hallituksen ulkopuolelle. Vuoden 2025 aikana seuramme edustajat ylläpitivät suhteita moniin eri tahoihin, niin julkisella kuin yksityiselläkin puolella mm. Meriturvaan, Museovirastoon, Väylävirastoon, Merivoimiin ja -vartiostoon, Metsähallitukseen, Ympäristöministeriöön, Suomen Ympäristökeskukseen, eri yliopistoihin kuten HY, ECU, TY sekä alan kansainvälisiin toimijoihin kuten NAS:in ja IKUWA8 -ohjausryhmään – muita tieteellisiä seuroja tai Turun Forum Marinumia ja Kotkan Merikeskus Vellamoa unohtamatta. Seuramme toiminta on siis hyvin pitkälle verkostoitunutta.

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

KALUSTO

Vuoden 2025 aikana seuralle hankittiin lähinnä erilaisia tarvikkeita hylkypuistojen ylläpitoa ja ajoitusnäytteiden ottamista varten sekä kenttätyöleiriin että tutkimusmatkoihin liittyen. Ainoa isompi investointi oli mammuttipumpun imuputken hankinta Jussarön kaivauksia varten.

Keväällä järjestettiin useampana päivänä Stellan maalaustalkoita, joihin seuran vapaaehtoiset osallistuivat kiitettävästi. Samaan pyritään tästä lähtien joka kevät.

Kuva 57. DSV Stellan kevätkunnostusta

HYLKYAKVAARIO

Seuran hallitus on edistänyt ”hylkyakvaarion” perustamista mm. Helsingin Hernesaaren kaavavalmistelun yhteydessä. Seuran puheenjohtaja ja asiamies esiintyivät Helsingin Kaupunkiklubilla 22.5. kertoen laajasti Helsingin vedenalaisesta kulttuuriperinnöstä ja hylkyakvaarion kaupunkitaloudellisista hyödyistä.

Hernesaaren kaavassa on nyt varaus ”merikeskukselle”. Helsingin Kaupunginvaltuusto hyväksyi Hernesaaren kaavaesityksen 9.10.2025, mutta siitä tehtiin kolme valitusta hallinto-oikeuteen, joten kaava ei ole vielä lainvoimainen.

Seuran tarkoituksena on tavata Helsingin poliittisia ryhmiä ja kaupungin johtoa vuoden 2026 aikana ja jatkaa hylkyakvaariohankkeen aktiivista edistämistä, jotta seurammekin saisi pysyvän näyttelytilan tutkimustensa tuloksille.

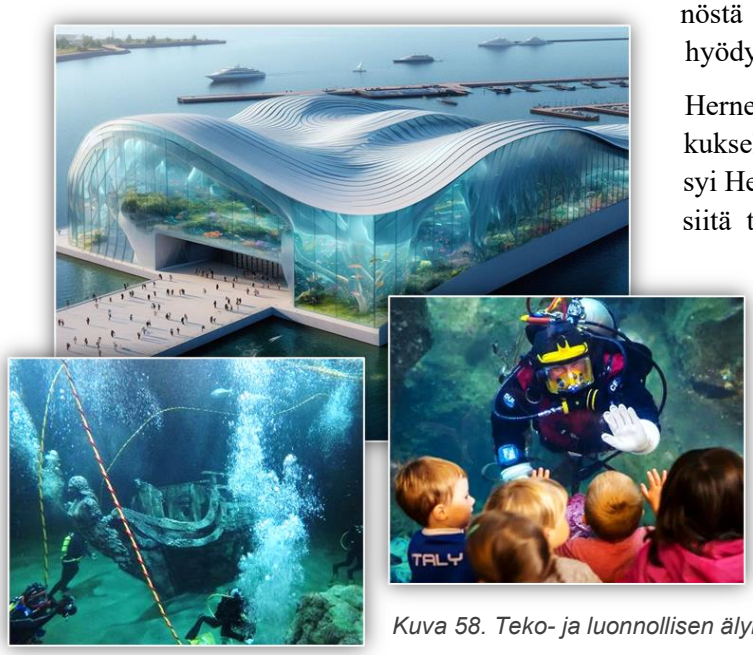

Kuva 58. Teko- ja luonnollisen älyn visioita Hylkyakvaariosta

PALKITSEMISET

Suomen meriarkeologisen seuran hallitus myönsi seuran pronssisia ansiomerkkejä seuran tavoitteiden tukemisesta: Kristin Ilves, Sami Brchisky, Maunu Suttinen, Samuli Haataja, Seppo Roivainen ja Teemu Kerola. Hopeisia ansiomerkkejä merkittävästä kontribuutiosta seuran toimintaan myönnettiin: David Cleasby, Kati Laasonen, Hannu Rokka, Georg ”Keke” Ahti sekä Ekku Pinola. Kultaisia ansiomerkkejä pitkään jatkuneesta ja ansiokkaasta seuran toiminnan tukemisesta myönnettiin Panu Hänninen ja Topi Sellman sekä jo toisen kerran Juha Hakala ja Ari Pajunen. Lisäksi myönnettiin seuran standaari East Carolina University, Maritime Studies -yksikölle sen tärkeästä avusta Meriarkeologisen Instituutin käynnistämisessä.

Kuva 59. Palkitut 30v.-juhlassa

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOTEUTUMINEN

Seuramme on sitoutunut noudattamaan vastuullisuuden, avoimuuden, ja tieteen etiikan periaatteita kaikessa toiminnassaan. Sääntöjemme mukaan olemme kaikille avoin yhdistys ja jäsenistömme eli toimintaan osallistuvat vapaaehtoiset edustavat monipuolisesti kulttuurista, uskonnollista ja sukupuolista diversiteettiä. Lähes kaikilla tutkimusmatkoilla ja kenttätyöleireillä on ollut mukana ulkomaalaisia tai ulkomaalaistaustaisia vapaaehtoisia aina Somaliasta Kanadaan saakka. Seuralla on nimetty häirintäyhteyshenkilö ja aukikirjoitettu turvallisuus-, ympäristö- ja yhteiskuntavastuu politiikka.

Seuran hallitus valitaan demokraattisesti kokonaisuudessaan joka vuosi. Seuran hallitus kokoontuu säännöllisesti noin joka toinen kuukausi ja jäsenistöllä on seuran sääntöihin perustuva mahdollisuus nostaa asioita hallituksen käsiteltäväksi. Seuramme on sitoutunut Tieteellisten Seurain Valtuuskunnan tasa-arvoon, turvallisuuteen sekä tieteiden ja tutkimuksen etiikkaan liittyviin periaatteisiin. Henkilökohtaisen taloudellisen tilanteen ei myöskään pitäisi vaikuttaa toimintaan osallistumisen mahdollisuuksiin, koska jäsenet voivat pyytää seuran hallitukselta vapautusta osallistumismaksuista.

Luonnossa liikkuessamme huolehdimme jätteiden ja jätevesien asianmukaisesta käsittelystä sekä jäteasemille toimittamisesta eli emme kuormita saariston jätehuoltoa lainkaan. Ylipäätään jätämme mereen vain ilmakuplia ja otamme sieltä vain valokuvia. Toimintamme ei häiritse merien kasvistoa tai eläimistöä, sillä rantaudumme luonnonsatamiin vain hätätapauksissa, muuten kellumme etäällä saarista, luodoista tai matalikoista – etenkin, jos niillä on elämää.

Sukellustukialuksemme ovat hitaasti runkonopeudella liikkuvia aluksia, joten ne eivät vahingoita esimerkiksi hylkeitä. Alusten äänisaaste niin pinnalla kuin pinnan allakin on vähäinen. Kaikilla sukelluksillamme poistamme pohjasta sinne vajonneita muovi- ja muita roskia sekä vanhoja, käytöstä poistuneita tutkimusvälineitä. Lisäksi osallistumme rannansiivousoperaatioihin ja ilmoitamme harvinaisten tai uhanlaisten vesibiotooppien havainnoista. Seuramme on mukana ympäristöhallinnon johtamassa vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelmassa VELMU:ssa.

Kuva 60. Seuramme vapaaehtoinen sukeltaja dokumentoi vesibiotooppeja Utön Vrakgrundetin hylyllä.

Hiilijalanjälkeä pyrimme pienentämään kytkemällä tutkimusalukset maasähköön ja sammuttamaan polttomoottorit aina kun mahdollista. Vältämme kaikkea kertakäyttöisyyttä toiminnassamme, panostamme kestävyyteen ja laatuun sekä kierrätämme monia esineitä uusiokäyttöön hylkypuistojen rakenteissa tai tutkimusvälineistössä. Liikkumisessa koordinoimme kimppakyytejä ja raskaan kaluston merikuljetuksia. Ruokahuolto hoidetaan yleensä keskitetysti alkutuotannon raaka-aineista einesten sijaan, mikä osaltaan pienentää hävikkiä ja ruoan prosessoinnin hiilijalanjälkeä. Kokkimme huomioivat kasvispainotteiset- ja erityisruokavaliot.

© Suomen Meriarkeologinen Seura ry. – Finlands Marinarkeologiska Sällskap rf.

TOIMINNAN TUKEMINEN JA TUKIJAT

Kuluneen vuoden aikana MAS on hakenut ja saanut poliisilta rahankeräysluvan sekä verottajalta ns. nimeämispäätöksen, jonka perusteella yritykset ja muut yhteisöt voivat hyödyntää lahjoitusvähennystä verotuksessaan, kun kyseessä on 850€ – 50 000€ suuruinen summa seuramme toiminnan tukemiseksi.

Seuraavat tahot ovat tukeneet seuran toimintaa tai tavoitteita:

Annettu Suomen meriarkeologisen seuran vuosikokoukselle 31.3.2025 hallituksen hyväksymänä.
Hallituksen puolesta,

Markku Luoto, puheenjohtaja